

VLADISLAV BRAJKOVIĆ

1905 – 1989

1 9 9 1

HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI
SPOMENICA PREMINULIM AKADEMICIMA — SVEZAK 62

VLADISLAV BRAJKOVIĆ

1905 – 1989

ZAGREB 1991

HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI
SPOMENICA PREMINULIM AKADEMICIMA — SVEZAK 62

Uredio

Akademik EUGEN PUSIĆ

RAZRED ZA DRUŠTVENE ZNANOSTI

SPOMENICA

Posvećena preminulom Vladislavu Brajkoviću
redovnom članu Jugoslavenske akademije znanosti
i umjetnosti u Zagrebu

OPROŠTAJ U ZAGREBU

Akademik Andre Mohorovičić, prof. dr. Branko Jakaša, mr. Ljerka
Mintas-Hodak

POGREB U PERASTU

Prof. dr. Hrvoje Kačić, akademik Vladimir Ibler, Miloš Radulović član
Predsjedništva SRCG, akademik S. Mijušković, Dušan Marović, prof.
Vojo Boljević Vuleković, kapetan Antun Moškov

KOMEMORACIJA

Akademik Vladimir Ibler, prof. dr. Branko Jakaša

NEKROLOG

Akademik Vladimir Ibler

Bibliografija radova akademika Vladislava Brajkovića

OPROŠTAJ U ZAGREBU

S tugom u srcu opraštam se u ime Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti od njena dugogodišnjeg istaknutog i zaslužnog člana akademika Vladislava Brajkovića.

U ovom bolnom i tužnom trenu rastajemo se od nezaboravnog prijatelja, ličnosti najviših humanih vrlina, znanstvenika najvećih umnih dometa i čovjeka plemenita srca. Ne postoje nažalost riječi kojima bismo u ovom času bolnog oproštaja mogli sabrano evocirati i malen dio veličine ličnosti akademika Brajkovića sadržane u njegovoj plemenitoj osobnosti, a izražene kroz životni opus ispunjen harmoničnim skladom duboke znanstvene misli, visokim etičkim filozofskim uvjerenjem i bezgraničnom ljudskom dobrotom.

Plemenita humanost koja je ispunjala srce akademika Brajkovića prirodno ga je povezala uz uzvišene principe pravednosti uključene u normativne kodekse pravne znanosti kojoj je posvetio svoj cijeli životni vijek. Znanstveni rad koji iziskuje najviši stupanj provedbe misaone analize bio je u životnom djelu akademika Brajkovića trajno povezan koliko s egzaktnom dimenzijom njegove racionalno-stvaralačke komponente toliko i s humanom dimenzijom njegove emotivno-senzibilne komponente, tako da se upravo u dubini klasičnog filozofskog shvaćanja harmonije etičkih vrijednosti uključenih u smisao pravnih normativa zrcali najviša vrijednost plemenitog sadržaja njegova cjelovitog životnog opusa.

Uz duboku odanost navedenoj iskonskoj životnoj usmjerenosti prema humanim zasadama pravne znanosti akademika Brajkovića u njegovu radu potiče i trajna privrženost ljepoti morskih žala njegova zavičaja omeđenih stjenovitim zaleđem te ljubav prema čovjeku koji taj zavičaj obitava i otiskuje se u borbi za opstanak na plovidbu dalekim prostranstvima mora i oceana. Stoga je razumljivo da je golemi znanstveni potencijal akademika Brajkovića bio posvećen razvoju istraživanja na području pomorskog prava, a rezultati su njegova rada postigli najviša međunarodna priznanja. Iznimni domet njegova znanstvenog rada bio je temeljen na klasičnoj naobrazbi, širokoj erudiciji i zamjernoj kulturi. Spomenute osobine istaknute intelektualne ličnosti odli-

kovale su akademika Brajkovića u kontaktima s okolinom koja ga je stoga uvijek okruživala osobitim poštivanjem i dubokom privrženosti.

Kao pedagog akademik Brajković prenosio je decenijama znanje na generacije mladih pravnika, na znanstvenim skupovima impresionirao je zadivljujućom lakoćom tumačenja najtežih pravnih problema, a u zakonodavnom radu odlikovao se briljantnom jasnoćom pravnih definicija.

Životni put akademika Brajkovića bio je ispunjen intenzivnim radom i plemenitim nastojanjima, u mnogo navrata bio je primoran probijati se kroz teškoće, nedaće i nerazumijevanja kojima je nažalost često ispunjena svakodnevica, ali njegova plemenita narav, divno strpljenje, upornost znanstvenika i snaga humaniste nadvladali su sve teškoće koje su se pojavile na njegovu životnom putu. U svom okružju širio je blagost, zračio dobrotom, impresionirao znanjem i imponirao snagom jedinstvene ličnosti.

Međutim, neumitna mijena koja jedina, kako pjesnik kaže, stalna na tom svijetu jest, prekinula je nažalost njegovu životnu nit.

Odhode gospari!

Ovim sunčanim ozračjem današnjega dana Zagreb se oprašta od istaknute ličnosti hrvatskog Bokelja, ovaj grad u kojem je dugo boravio i radio kao sveučilišni profesor i akademik odaje mu počast i prepušta ga njegovu dragom zavičaju u kojem će naći svoje posljednje smirenje. Odhodi u Perast u čijem će svetom gaju — vječno počivati. Nad njegovim će posljednjim počivalištem dnevno zamirati suton večernjeg smiraja dana, dva će posvećena školja bdjeti trajno poput nijeme straže pred njegovim posmrtnim dvorima, a s morske pučine šum će valova dovodit treptaj vječnog šapta posljednjeg pozdrava.

Kad sam mislio s kojim bi se riječima oprostio od svog dragog prijatelja prof. dr. Vladislava Brajkovića, dvije su me misli stalno salijetale. Jedna je da jedino što je vrijedno da čovjek ostavi iza sebe poslije svog odlaska na vječni počinak je dobar glas, bez obzira na sve druge zasluge koje je u životu postigao, a druga je bila maksima, koje su se još Rimljani pridržavali, da o mrtvima treba govoriti samo dobro.

Misleći što bih morao prešutjeti, a da ne ispunim ovu drugu maksimu, spoznao sam da mi to uopće nije moguće, i to iz jednostavnog razloga jer se o pokojniku nema što prešutjeti.

Ako se za ikoga može reći da je još za života postao legenda, to je upravo profesor Brajković. Za to su jednako toliko zaslužne njegove znanstvene osobine, koliko još više, usudio bih se reći, rijetko pozitivna karakternost svojstva.

Među brojnim pozitivnim osobinama profesora Brajkovića posebno su se isticala tri — humanost, erudicija i nadasve ljubav za more. Od tih osobina posebno je dolazila do izražaja njegova humanost. Nije bilo slučaja da bi otklonio izvršiti uslugu svakom tko bi ga što zamolio, i to bez obzira koliko će to utjecati na njegove profesionalne i druge dužnosti. Svi su mu ljudi bili jednaki i između njih nije činio razlike na bilo kojoj osnovi. Ali je činjenica i to da su ga svi s kojima je dolazio u doticaj primali s najvećom simpatijom i da uopće nije imao neprijatelja. Njegove su ga osobine učinile jednim od najpoznatijih, najomiljenijih i najcjenjenijih stanovnika Zagreba, i to ne samo u uskom krugu intelektualaca.

Njegova erudicija odražavala se u dva osnovna pravca: kao nastavnika Pravnog fakulteta u Zagrebu i kao stručnjaka. Spadao je među najomiljenije profesore studenata, svojih kolega i drugih službenika Fakulteta. Predavao je predmet Pomorsko i opće saobraćajno pravo i može se ustvrditi da je bio stvarni osnivač katedre za tu disciplinu. Raniji pokušaji da se na ovom Fakultetu osnuje ta katedra nisu urodili plodom. On je katedru uspješno osnovao te ju je doveo na razinu da je bez premca bila prva u Jugoslaviji.

Zasluge profesora Brajkovića na polju njegove stručne aktivnosti nisu bile ništa manje. I one su se ispoljavale u dva osnovna pravca. Je-

dan je bio uočavanje problema koji zahtijevaju rješenje, a drugi sam rad na njihovu rješavanju. U obje te djelatnosti postizao je nesporne uspjehe te je stekao glas prvog stručnjaka pomorskog prava u Jugoslaviji. Bilo bi nerealno i presmjelo tvrditi da je u rješavanju pomorsko pravne problematike isključivo radio sam. Međutim činjenica da je znao izabrati suradnike, organizirati njihov rad i usmjeravati ih, govori dovoljno sama po sebi o Brajkovićevim zaslugama na ovom polju.

Njegova stručnost nije dolazila do izražaja samo u granicama naše države već i izvan nje. Tome je, među ostalim, dokaz i činjenica da je aktivno surađivao kao član jugoslavenskih delegacija na međunarodnim konferencijama i kao član raznih međunarodnih stručnih organizacija koji se bave pomorskim pravom.

Njegova pravna erudicija nije bila ograničena samo na usko polje pomorskog prava, već je obuhvaćala skoro sve grane prava, posebno one imovinskog i međunarodnog.

Zasluge profesora Brajkovića i njegov uspjeh na stručnom polju donijeli su mu i brojna priznanja, što se posebno odnosi na članstvo u akademijama u Zagrebu, Ljubljani i Titogradu. Od međunarodnih organizacija koje se bave unifikacijom pomorskog prava i kojih je bio član treba svakako spomenuti Međunarodni pomorski odbor (CMI), kojemu je nekoliko godina bio i potpredsjednik.

Nikada nije propuštao priliku da istakne važnost — ne samo za Hrvatsku već i za cijelu Jugoslaviju — prednosti koje nam pruža činjenica što imamo more. Kao istinski znalac ove problematike isticao je sve oblike mogućnosti iskorištavanja mora i nije se ograničavao samo na stajališta da je turizam jedina prednost koju pruža more, što je, izgleda, u nas uglavnom općenito uvriježeno. Moramo, nažalost, priznati da na ovom polju, zbog usvojene nacionalne političke ekonomije, nije imao nekog većeg uspjeha. Ako išta možemo poželjeti što bi profesor Brajkoviću bilo drago, jest da se u Jugoslaviji napokon uoči koje bi sve koristi imala od »jadranske orijentacije«. Za to nam pruža dokaze veći broj država koje su po svom prirodnom bogatstvu daleko iza naše zemlje, ali koje upravo zahvaljujući iskorištavanju koristi koje pruža more imaju kudikamo veći imovinski i općenito društveni standard od nas.

Iako slučajno rođen u Kninu, potječe od izrazito bokeljske porodice, čiji su članovi velikom većinom bili pomorci, pa se može tvrditi da je Brajkovićeva ljubav prema moru iskonska, a njegova stručna kvalifikacija s tom je ljubavlju usko povezana.

Vladislav Brajković je imao, kako bi rekao rimski pjesnik, integer vitae cellerisque purus.

Mr. *Ljerka Mintas Hodak*

Dragi naš i voljeni Profesore!

U ovom tužnom trenutku opraštam se od Vas u ime nas Vaših najbližih suradnika i sadašnjih i bivših učenika Zavoda za pomorsko pravo, historiju i ekonomiku pomorstva JAZU koji je bolje poznat pod imenom Jadranski institut.

Još davne 1945. Vi ste utemeljili naš Institut i pod Vašim je okri-
ljem uspješno djelovao sve dok Vas opaka bolest nije otrgla od nas.

Nemoguće bi bilo nabrojiti sve Vaše zasluge, ali potrebno je da se u ovom trenutku prisjetimo kako nikada nijedan rad nije izišao iz našeg Zavoda, a da Vi u to niste ugradili dio sebe, svog neiscrpnog entuzijazma i mnogostrukog znanja. Vaša predanost radu i briga za sudbinu našeg i Vašeg Zavoda silila Vas je da i s bolesničkog kreveta pratite naša ostvarenja i nastojanja. Najjači dokaz Vaše predanosti i brige za nas očito-
vao se u tome da je i Vaše posljednje štivo u bolnici bio svečani broj našeg i Vašeg periodika posvećenog 40-toj obljetnici postojanja Zavoda i 30-toj obljetnici izlazenja periodika »Uporedno pomorsko pravo i pomorska kupoprodaja«. Ove obljetnice predstavljaju istodobno i Vaš osobni trijumf i priznanje.

Ostajemo Vam stoga beskrajno zahvalni za svu ljubav prema moru, pomorstvu i pomorskoj znanosti kojoj ste nas nesebično učili kroz sve ove duge godine Vašeg rukovođenja Institutom. Svatko od nas osobno zadržat će u neizbrisivoj uspomeni Vašu očinsku pažnju, ljudsku toplinu i razumijevanje ne samo za naše stručne probleme i brige nego i za naše osobne životne tegobe.

Duboko svjesni koliko Vam je uvijek na srcu ležala dobrobit Vašeg Zavoda i promocija suvremenih dostignuća pomorsko-pravne znanosti, opraštam se ovdje od Vaših zemaljskih ostataka ispraćajući Vas u Vaš voljeni Perast uz obećanje da ćemo nastaviti Vaše djelo i da ćemo zadržati uvijek živim Vaš duh dobrote i mudrosti.

GRATIAS TIBI ET GLORIA AETERNA MAGNE MAGISTER IURIS MARITIMI!

POGREB U PERASTU

U ovoj tjeskobnoj prilici opraštam se u ime Jugoslavenskog udruženja za pomorsko pravo i u ime Znanstvenog savjeta za pomorstvo JAZU u Zagrebu od našeg dragog učitelja i prijatelja Vladislava Brajkovića, pod čijim vodstvom su ove organizacije utemeljene, i kojima je od samog osnutka bio njihov dugogodišnji predsjednik. On je ostao do kraja svog života duša i motorna snaga svih akcija i u svakom dijelu i u svakom zadatku ugrađivao je dio svojeg bića. Odlaskom našeg Profesora postajemo siromašniji i ujedno beskonačni dužnici za sve uspjehe koje smo postizavali i u domovini i u inozemstvu. Njegov doprinos i od njega stvoren ugled ostaje nam golem kapital u budućem djelovanju.

Opus akademika Brajkovića je ogroman. O tome svjedoči pisana riječ i njegovo stvaranje bit će predmetom mnogih studija i traktata. Ne smiju se prepustiti zaboravu i one neizbrojene uvodne i završne riječi, pozdravni govori, nekrolozi, predgovori i recenzije o čemu je Vladislav Brajković nesebično trošio vlastite snage. I to su originalna djela visoke znanstvene i kulturne vrijednosti, koja skupa s njegovom bibliotekom i cjelokupnom dokumentacijom, mogu biti adekvatno sačuvana jedino u zasebnoj memorijalnoj zbirci, kako bi bila pristupačna, kao izvor mudrosti i životne inspiracije mlađim naraštajima.

Njegov pretposljednji javni nastup bio je u Zagrebu prilikom obilježavanja izlaska iz tiska zadnjeg sveska drugog izdanja Pomorske enciklopedije pred dva mjeseca. Iako nagrižen opakom bolešću, izlagao je svoje reminiscencije skoro čitav sat, kao i uvijek, vrlo zanimljivo, ali vrlo svježe i živo, pa čak i vehementnije nego ikada u tijeku nekoliko posljednjih godina. Nadahnuće i snagu je očito crpio u zadovoljstvu i intimnom osjećaju sreće, da je dočekao trenutak obavljenog posla na tom velikom djelu naše kulture, o čijem je stvaranju brinuo preko tri desetljeća.

Primajući čestitke nakon te proslave rekao je pamтите »to je moj labuđi pjev«, dajući odmah i odgovor zašto labuđi? Zato jer labud nakon što zapjeva umire. Iako je znao da je kraj vrlo blizu, kao idealist i realist u tom trenutku je blistao u vedrini i zadovoljstvu inspiriran saznanjem o obavljenom poslu i izvršenom zadatku.

Kreativan je rad bio njegov glavni motiv, dakle, ne posao kao sredstvo življenja, nego rad kao svrha života. Profesor Brajković nam sigurno može poslužiti primjerom da stvaralački rad oplemenjuje.

Kao njegov učenik i njegov suradnik ne mogu se otetiti emocijama, a da ovom prilikom ne izrečem nekoliko misli o izvanrednim svojstvima koje su dolazile do izražaja svugdje, a nadasve pri vođenju Udruženja odnosno znanstvenog savjeta.

Vladislav Brajković je bio, a to će i ostati, prijatelj po rođenju, virtuoz po talentu, pomorac po osjećajima, gospar po odgoju, stručnjak po pouzdanosti, pravnik po zanimanju, znanstvenik po akribiji, intelektualac po slobodoumlju, majstor po iskustvu, profesor po vokaciji, akademik po erudiciji, filozof po misaonosti, besmrtnik po etici, velikan po duhu, mudrac po umu, bogataš po srcu, karizmat po plemenitosti, enciklopedist po univerzalnosti, diplomat po stilu, esteta po manirima, rodoljub po ponašanju i pravi čovjek po poštenju.

Uz rodoljubnu predanost, koju je očitovao i na Mirovnoj konferenciji u Parizu, gdje se njegovom sposobnošću postiglo da otok Palagruža pripadne Hrvatskoj i Jugoslaviji, od svih ostalih odrednica ja ću pokušati u najkraćim crtama samo još dvije označiti, i to: Vladislav Brajković pravnik i Vladislav Brajković prijatelj.

Opće je poznato da je profesor Brajković posvetio veliki dio svog života Pomorskom pravu, međutim, nedostatno je poznato da se juristički poziv može projicirati i doživljavati u dijapazonu od svakodnevne fiskalijske do umjetnosti. Kažem umjetnosti, i to u sferama istinskih umjetničkih dostignuća, jer ukupnost poimanja, tumačenja i primjene pomorskog prava, spada također u simbole duha i kulture, a budući da je Vladislav Brajković po svojoj prirodi i kao jurist bio doista antipod fiskalijske i ogorčeni protivnik svake prisile, on je uspio doseći onu sublimiranu razinu i suptilnu dimenziju u percepciji pravne znanosti, koje se doživljava kao istinska umjetnost. To je izvanredno rijetka i izuzetna odlika koja je bez sumnje resila osobnost Barda naše pomorsko-pravne misli.

Druga, isto tako izuzetna vrlina, krasila je Admiraleta Bokeljske mornarice, uz kojega smo svi mi drugi, bili i ostali mornari. Po svom sadržaju i vrijednosti još humanija, a to je bezgranična ljubav prema čovječanstvu, ljudima općenito i prema svakom čovjeku posebno. Posljednjih godina mnoge večeri, pa i noći, provodili smo skupa u Zagrebu u, za mene, nezaboravnim razgovorima i za svakoga je imao uvijek i samo lijepu riječ. Bio je specijalist u smirivanju uzburkanih duhova, u mirenju neobuzdanih strasti, u približavanju ljudi suprotnih naboja. Pronalazio je kompromise i tamo gdje su bili nezamislivi, utirao rješenja i

ondje gdje je to izgledalo nemoguće. Njegova je ljubav prema čovjeku bila jača od svega i dužan sam posvjedočiti da je bio sklon i onima, zaista rijetkim pojedincima, koji ga, bez razloga, ali vjerovatno zbog njegovih izuzetnih vrlina, nisu voljeli. V. Brajković je bio toliko velik da je takvima ne samo praštao, nego unatoč svemu, i ponovno pomogao.

Djelovao je i propovijedao poruku koju je tako lijepo i sadržajno izrekao poljski martir Maksimilijan Kolbe, prisjetimo se, da »mržnja razgrađuje, a ljubav stvara«. I kad se u našim prostorima množe sijači mržnje, neka nam primjer Vladislava Brajkovića pomogne u saznanjima da ljubav prema bližnjemu i svakom čovjeku, ostaje najvrednija ljudska vrlina, a da mržnja zatire ljudskost u čovjeku, potiskuje humanizam u društvu i uništava zajedništvo.

Draga Milja, dragi Perastani, Kotorani, Bokelji, svi ljubitelji mora, primorci ovih naših divnih obala i svi naši vrijedni pomorci koji broдите svjetskim morima i bespućima, nemojte tugovati ni u ovom trenutku posljednjeg oproštaja. Vladislav Brajković odlazi na zasluženi počinak, ovdje u svom Perastu, u hladu čempresa, u kojem se zrcale dva bokeljska dragulja Sv. Đurađ i Gospa od Škrpjela oplakivan mirisom Jadrana, u sjeni planinskih vrleti pod Lovćenom i Meštrovićevim Njegošem, kojima i kao umjetnik i kao čovjek može časno uz bok počivati. Utjehu nađimo u blagodati da smo ga imali i da uspomena na njega ostaje za uvijek živom.

Fizičku smrt nije pobijedio, ali svojim djelom i duhom naš voljeni Velikan demantirao je vlastitu slutnju na promociji posljednjeg sveska pomorske enciklopedije, da već tada doživljava sudbinu labuda. Smogao je svoje već oskudne snage da se pred samo nekoliko tjedana na Mirogoju oprosti od svog odanog prijatelja Emilija i svoj posljednji javni govor završio je izrekom, kako on reče »starine« Plutarha, da »čovjeka koji je dao primjer veličine srca i uma, smrt ne odnosi u tamu zaborava, nego u neugasivi život trajnog spominjanja«. Ima li divnijeg primjera od osobnosti našega Barda na koji se može odnositi citirana misao filozofske tradicije drevne Helade i starog Rima. Budimo sigurni da će taj najveći sin Boke XX. stoljeća, Vladislav Brajković, ostati legenda i biti primjerom svakodnevna spominjanja.

GRATIA AETERNA AGO TIBI MAGISTER VITAE
ET SCIENTIAE MARITIMAE. REQUIESCAT IN PACE

Došao je čas pun tuge, ali neumitan, u kojem se u ime JAZU, i njezina Razreda za društvene znanosti, opraštam od našeg dragog i nadasve vjernog prijatelja, akademika Vladislava Brajkovića.

Odvjetak ugledne bokeljske obitelji, Vlado Brajković je — u skladu s tradicijom svoje obitelji i svog zavičaja — za čitavog svog života djelovao u jednom uvijek istom pravcu. Bio je to rad na razvoju i unapređenju našeg pomorstva u najširem značenju te riječi. Pomorsko pravo, čiji je bio izvanredan poznavalac, bilo je samo jedan od predmeta njegove brige i njegovih nastojanja. A svojim radom na polju Pomorskog prava utjecao je vrlo snažno na doktrinu, ali i na praksu te za nas osobito važne pravne grane.

Ovo nije čas za izlaganje, analiziranje i ocjenjivanje njegova ukupnog znanstvenog opusa. Taj posao predstoji, njega će obaviti njegovi sljednici na katedri. No i u ovom trenutku bolnog rastanka, moramo se sa zahvalnošću spomenuti njegova rada na stvaranju modernog Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi. Organizirao je i vodio jedan dugogodišnji timski rad u zapletenim i ne uvijek povoljnim prilikama, u koji je unosio svoje znanje, svoja iskustva i svoju želju da dobijemo jedan kodeks pomorskog prava dostojan jedne pomorske zemlje, koja ima snage i volje da i u buduću ima i da zadrži odgovarajuće mjesto među pomorskim narodima. Na tom poslu zasluge su Vlade Brajkovića zaista neprocjenjive.

Drugi, također ogromni rad Brajković je obavio kao redaktor struke Pomorsko pravo u prvom izdanju Pomorske enciklopedije. U drugom izdanju Pomorske enciklopedije Brajković je bio glavni urednik. Njegove su zasluge za oba izdanja zaista izvanredne. U čemu se konkretno sve te zasluge sastoje moguće je do kraja shvatiti možda samo onima koji su iz blizine pratili taj ogroman i težak pothvat, koji je tako odlično okončan. Doživio je naš prijatelj Brajković ovog ljeta zadovoljstvo da je mogao vidjeti i uzeti u svoje ruke i posljednji, osmi svezak drugog izdanja; doživio je — već teško bolestan — da vidi dovršeno djelo za koje nitko nije više zaslužan od njega.

* * *

Jedan veliki i odgovorni blok Brajkovićeve aktivnosti čini njegovo sudjelovanje u domaćim i u dugom nizu inozemnih i međunarodnih tijela i organizacija. U tom dugom nizu najvažniji su Comité maritime international i International Maritime Organization. Te su međunarodne veze i ugled Vlade Brajkovića u inozemstvu omogućili da naše pomorstvo bude dostojno reprezentirano i uvažavano. I opet jedna od Brajkovićevih velikih zasluga. Jer on nas je na tom dugom nizu znanstvenih, ali i evidentno političkih, diplomatskih konferencija, zastupao, često i kao šef delegacije, i uvijek se strpljivo, uporno i uspješno borio za one naše interese, kojima je bio posvetio svoj život.

* * *

Od svog izbora u Akademiju 1961. godine, Vlado Brajković bio je njezin osobito vrijedan i pouzdan radnik, te ovdje nije moguće nabrojati ni dio zadataka koje je u toku godina izvršio. Na dva svoja zadatka nije prestao raditi do pred neki dan, kad su ga snage već bile posve, posve napustile. Do kraja je bio voditelj Akademijina Zavoda za pomorsko pravo, historiju i ekonomiku pomorstva. A također je bio i predsjednik Znanstvenog savjeta za pomorstvo JAZU. Na obje te funkcije je njegova požrtvornost prešla granice onoga što se i od najsavjesnijeg pregaoca smije očekivati.

* * *

Među mnogim lijepim svojstvima Vlade Brajkovića isticala se njegova nepokolebiva dobronamjernost i njegovo iskreno poštivanje ljudi. Njegov stav prema svima s kojima je dolazio u dodir bio je stav respekta prema tuđoj osobnosti i posebnosti. On zaista nije morao pričati o pravima čovjeka, on je ta prava svakodnevno i do kraja poštivao. Rado je priznavao i pohvalio tuđi rad i tuđa dostignuća. Njegov način susretanja i ophođenja bio je uvijek izričito prijateljski, pun razumijevanja i dobre volje. Da je i on uživao opće simpatije, to svi znamo. A također znamo i to da ih je zaista i zaslužio.

Izgubili smo krasnog čovjeka izvanrednih svojstava i mnogih i velikih zasluga. Neka je hvala i slava našem nezaboravnom prijatelju, akademiku Vladislavu Brajkoviću!

Ožalošćena porodico, uvaženi prijatelji i poštovaoci akademika Brajkovića!

Imam tužnu ali i časnu dužnost da se u ime društveno-političkih organizacija i državnih organa Crne Gore oprostim od druga Vladislava Brajkovića, člana Savjeta Republike, akademika, odavno poznatog profesora Sveučilišta u Zagrebu, admirala Bokeljske mornarice.

Činim to s osjećanjem velikog poštovanja i duboke zahvalnosti prema izuzetnoj ličnosti naše znanosti u oblasti pomorskog prava, ličnosti koja je svojim znanstvenim djelom, svojim odnosom prema ljudima i institucijama u kojima je radio uvijek mogao da služi kao primjer odličnog spoja umne nadarenosti, humanosti, odvažnosti i požrtvovanja za dobro čovjeka i napredak svoje domovine.

Samo čovjek velike nadarenosti, znanstvene radoznalosti i osjećanja duboke osobne potrebe da doprinosi napretku društva može biti tako istrajan u svojim pregnućima kao što je bio Vladislav Brajković. Njega je to krasilo čitavog života, o čemu svjedoči znanstveno djelo koje nam je ostavio i bezbroj vrsnih stručnjaka u čijem je stvaranju sudjelovao s velikim pedagoškim sposobnostima i ljubavlju mnogo desetljeća.

Zbog izuzetnih znanstvenih i pedagoških ostvarenja drug Brajković je rano stekao najviše sveučilišno zvanje i postao član više domaćih i stranih akademija znanosti i znanstvenih asocijacija. Takvim rezultatima on je dao veliki doprinos i ugledu institucija u kojima je radio, kao i ugledu naše zemlje, naročito njezinom ugledu u skupu pomorskih zemalja.

Akademik Vladislav Brajković nije nas zadužio samo kao istaknuti znanstveni radnik i sveučilišni profesor nego i kao čovjek koji je svojim osobnim ugledom i stručnim autoritetom vrlo uspješno i mnogo puta zastupao interese naše zemlje u međunarodnim poslovima.

Iako je profesor Vladislav Brajković uglavnom živio i radio izvan Crne Gore, on je višestruko zadužio i Crnu Goru jer je uvijek bio spreman da svojim znanjem doprinosi njezinom razvoju, a posebno razvoju njezina pomorstva i znanosti.

Za velika znanstvena i pedagoška ostvarenja, za primjeran odnos prema ljudima i narodima i za doprinos razvoju naše zemlje i njezina ugleda u svijetu nije bilo dovoljno da Vladislav Brajković dobije samo najviše akademske titule u više naših i stranih poznatih znanstvenih institucija. Tim priznanjima zaslužen su se morala pridružiti i brojna posebna domaća i strana društvena priznanja i odlikovanja među koja spada i najviše priznanje naše zemlje — Nagrada AVNOJ-a.

Smrću akademika Brajkovića izgubili smo čovjeka izuzetnih vrijednosti. Njegov svijetli lik ostat će nam u trajnom sjećanju.

Slava i hvala akademiku Vladislavu Brajkoviću.

Akademik S. Mijušković
viceadmiral Bokeljske mornarice

Akademik, prof. dr. Vladislav Brajković rodio se u Kninu 24. siječnja 1905. godine od oca Henrika, pripadnika veoma stare i ugledne peršaške porodice i majke Ludmile rođ. Gardašević iz slobodarske i poznate makarske porodice. Osnovnu je školu učio i završio u Kotoru 1914. godine. Pošto su stanovnici Kotora i njegove okoline na početku prvog svjetskog rata bili prisiljeni da se isele, porodica se Brajković nastanila prvo u Makarskoj, a zatim u Splitu, gdje Vladislav pohađao srednju školu, koju je završio 1923. godine u kotorskoj gimnaziji s odličnim uspjehom, tako da je bio oslobođen polaganja maturalnog ispita.

Pravni je fakultet završio u Beogradu 1927. godine s odličnim uspjehom. Studije je nastavio u Ex an Provansu, gdje je doktorirao na temu »Istorijska studija o pomorskom privatnom pravu na jugoslovenskoj obali«, na francuskom jeziku. Ta je studija objavljena u Marseju 1933. godine. Za ovu disertaciju dobio je sveučilišnu nagradu. Kako je jedan povjesničar kazao, »Ovo je prva potpuna studija o postanku i razvitku pomorskog prava primorskih gradova koji su se nalazili u granicama predratne Jugoslavije. Ovom studijom pisanom na francuskom jeziku pruža se mogućnost i stranim pomorskim krugovima da se upoznaju s poviješću jugoslavenskog privatnog pomorskog prava. Ova je studija ujedno i sjajan doprinos za upoznavanje pravne svijesti našeg naroda u našoj slavnoj pomorskoj prošlosti, na kojoj se temelji naša današnja stvarnost, s još sjajnijim perspektivama za budućnost. To je velika zasluga našeg Bokelja prof. dr. Vladislava Brajkovića, porijeklom i osjećanjima Peraštanina, koji je na ovaj rad, bez sumnje, bio potaknut sjajnim djelima sinova grada Perasta iz prošlosti, koji svojim učešćem, hrabrošću, nadasve mnogobrojnim divljenja dostojnim podvizima na moru, proslaviše ne samo svoje ime i ime svog rodnoga grada — koji je najljepše stranice svoje istorije napisao na moru — već i cijele Boke i cjelokupnog našeg primorja«.

Brajković je prvo zaposlenje dobio 1934. godine u Pomorskom odjeljenju Ministarstva saobraćaja u Beogradu, gdje se zadržava do 1937., kada je izabran za docenta Pravnog fakulteta u Subotici za pred-

mete Trgovačko i mjenično pravo. Na istom ovom fakultetu 1940. bio je izabran za izvanrednog profesora. 1941. godine izabran je za izvanrednog profesora na Pravnom fakultetu u Zagrebu za predmet Pomorsko i općesaobraćajno pravo, a 1945. godine, poslije oslobođenja, postao je redovni profesor ovog fakulteta, čiji je dekan bio u više navrata, i to: 1947, 1957, 1964, 1965 i 1966. godine.

Uvijek se isticao svojim naprednim stavovima, pa je za vrijeme okupacije zbog svog konspirativnog rada bio uhapšen i u ustaškom zatvoru podvrgnut teškim torturama. U ovom strašnom zatvoru dočekalo ga je i oslobođenje zemlje.

Neposredno poslije oslobođenja aktivno se uključio u razne djelatnosti. Od 1945. do 1949. bio je član Odbora Sveučilišne organizacije Narodnog fronta i član Gradskog odbora NF u Zagrebu. Naročito je bio zaslužan za organizaciju i razvoj Centralnog narodnog sveučilišta u Zagrebu, čiji je bio predsjednik od 1947. do 1956. godine.

Sasvim je razumljivo da je velika aktivnost i ogromna stručnost prof. Brajkovića morala doći do izražaja ne samo u nastavničkom radu nego i izvan toga. Može se mirno reći da u Jugoslaviji poslije oslobođenja, a i prije toga, nije bilo nijedne spomena vrijedne aktivnosti iz područja saobraćajnog prava uopće, a posebno pomorskog, na kojoj on nije aktivno sudjelovao ili bar bio pozvan da sudjeluje. Tako je još prije rata sudjelovao kao ekspert Ministarstva saobraćaja na konferencijama Pomorskog komiteta Balkanske antante u Ateni (1836), Pireju (1937), Splitu (1938) i Bukureštu (1939). Poslije oslobođenja sudjeluje kao ekspert na mirovnoj konferenciji u Parizu 1946. godine.

Posebna njegova zasluga povezana je s njegovim radom u Međunarodnom pomorskom komitetu.

Kao član, odnosno predsjednik jugoslavenske delegacije, sudjelovao je na diplomatskim konferencijama za pomorsko pravo u Briselu 1952, 1957, 1961, 1962, 1968, 1969, 1971. i 1974. godine u Ateni. Osim toga bio je član državne delegacije na Međunarodnoj konferenciji za očuvanje živih bogatstava mora u Rimu 1955. Bio je predsjednik jugoslavenske državne delegacije o građanskoj odgovornosti za nuklearne štete u Beču 1963. godine. Bio je i član Stalnog međunarodnog arbitražnog suda u Hagu.

Izabran je 1961. za dopisnog, a 1968. za redovnog člana Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Član je Crnogorske akademije nauka i umjetnosti, Slovenske akademije znanosti i umjetnosti, Akademije pomorskih znanosti u Parizu i Akademije nauka, umjetnosti i književnosti u Eks an Provansu.

Na konferencijama Međunarodnog udruženja pravnika u Kopenhagenu 1950. i Lucernu 1952. sudjelovao je kao član delegacije Udruženja pravnika Jugoslavije, odnosno Jugoslavenkog udruženja za pomorsko pravo.

U zemlji je obavljao slijedeće glavne funkcije: člana Pravnog savjeta Saveznog izvršnog vijeća, člana Pravnog savjeta Skupštine Socijalističke Republike Crne Gore, člana Savjeta Republike Crne Gore, člana Komisije za pravne nauke Saveznog savjeta za naučni rad, člana stalnog stručnog pravnog odbora Savezne spoljno-trgovinske komore, arbitra Međunarodne trgovačke komore, arbitra spoljno-trgovačke arbitraže pri Privrednoj komori Jugoslavije, arbitra izbraničkog suda pri Privrednoj komori Socijalističke Republike Hrvatske itd.

Veliku aktivnost očitovao je u Jugoslovenskom udruženju za pomorsko pravo; bio je jedan od njegovih osnivača, kao i njegov dugogodišnji predsjednik, od 1954. do 1975, a zatim njegov doživotni počasni predsjednik.

Teško je dati cjelovit prikaz njegovih znanstvenih dostignuća sadržanih u njegovim brojnim knjigama, raznim studijama, raspravama, prikazima i enciklopedijskim jedinicama. Već pojava njegove doktorske disertacije pokazala je da se radilo o piscu velikog znanja i erudicije. Ta je disertacija izazvala živi interes naše i strane znanstvene javnosti i predstavlja klasično djelo povijesti našeg pomorskog prava, koje se redovno citira u literaturi. I svi njegovi drugi radovi, od kojih je prvi objavio već 1929. godine, imaju ovu karakteristiku. U svakom se od njih na dubokouman i originalan način tretira određena problematika i daje odgovarajuće rješenje, potkrijepljeno solidnim i logičnim argumentima. On se ne zadržava samo na institutima pomorskog prava; isto su mu tako bliske i sve druge grane saobraćajnog prava, koje također jednako originalno i seriozno obrađuje.

Naročito treba izdvojiti rad i zasluge akademika Brajkovića na Pomorskoj enciklopediji, a ta edicija spada među jedinstvene u svijetu. U njoj se obrađuje pomorsko pravo na način na koji mogu pozavidjeti slične edicije naroda s daleko većim mogućnostima i tradicijom u ovoj vrsti izdavačke djelatnosti. Za to treba zahvaliti upravo ogromnom radu i zalaganju prof. Brajkovića, koji je kao glavni i odgovorni urednik (drugog izdanja), ne samo redigirao pojedine enciklopedijske jedinice, već ih je često puta toliko ispravljao i nadopunjavao da su postale potpuno novi sastavi, a on, dokazujući i ovdje svoju neobično veliku skromnost, nije registrirao svoj inače veliki udio. Veliki broj enciklopedijskih jedinica je sâm izradio i svakoj od njih dao punu stručnu i znanstvenu vrijednost.

Prilikom decentralizacije naše trgovačke mornarice, pedesetih godina, i osnivanja novih brodarskih preduzeća duž jadranske obale, bio je veoma vrijedan njegov udio, a naročito njegova pomoć pomorskim preduzećima u Crnoj Gori: Jugoslovenskoj oceanskoj plovidbi u Kotoru i Prekooceanskoj plovidbi u Baru.

On je sudjelovao i prilikom osnivanja Više pomorske škole u Kotoru s kojom je održavao stalne veze i pružao svoju dragocjenu pomoć. Veliki je njegov doprinos u radu Društva za proučavanje pomorstva Jugoslavije, čiji je predsjednik bio od 1972. do 1974. godine, a zatim predsjednik njegova Naučnog savjeta i, na kraju, njegov počasni predsjednik.

On je, kao istaknuti pravnik, dao veliki doprinos prilikom donošenja novog Statuta Bokeljske mornarice 1964. godine, čiji je admiral postao 1966. godine, a kao takav je znatno doprinio jačanju ove starodrevne organizacije pomoraca. Dokle ga je zdravlje služilo, on je sudjelovao u svim proslavama i manifestacijama Bokeljske mornarice kako u Boki, tako i u drugim krajevima Jugoslavije. Na proslavi 30-godišnjice Jugoslovenske ratne mornarice, u Podgori 10. rujna 1972, vodio je glavni odred BM i tom prilikom primio od izaslanika predsjednika SFRJ, druga Tita, Orden bratstva i jedinstva sa zlatnim vijencem kojim je BM, Ukazom Predsjednika Tita, odlikovana za njenu viševjekovnu aktivnost i za rad na djelu širenja bratstva i jedinstva među našim narodima i narodnostima.

Kao šef delegacije BM Brajković je 5. siječnja 1973. godine, u Miločeru, promovirao maršala Tita za doživotnog počasnog admirala BM. Admiral Brajković bio je član delegacije BM prilikom uručenja drugu Titu zlatne povelje Bokeljske mornarice 1979. godine u Kotoru.

Za svoje veoma velike zasluge Brajković je odlikovan Ordenom rada sa crvenom zastavom, Ordenom Republike sa srebrnim vijencem, Ordenom zasluga za narod sa zlatnom zvijezdom, francuskim Ordenom viteza za pomorske zasluge, Nagradom AVNOJA (1977) i ovogodišnjom »plavom vrpcom« koja se inače dodjeljuje za izuzetne pomorske zasluge i podvige.

Na kraju možemo reći da smrt akademika Brajkovića, neizmjereno zaslužnog stručnjaka i znanstvenika, velikog rodoljuba, i izvanredno dobrog čovjeka, predstavlja ogroman gubitak.

Nek mu je vječna hvala i slava!

Dušan Marović

ispred izvršnih organa DPO i SO KOTOR

Poštovani građani, prijatelji, rodbino!

Pripala mi je teška dužnost, ali i velika čast, da se u ime građana općine Kotor oprostim od velikog znanstvenog stvaraoca, čovjeka i humanista akademika, profesora, doktora Vladislava Brajkovića. Ovo činim, s osjećanjem tuge i bola za našim Vladom jer je on bio čovjek koji je svojom neposrednošću, odnosom prema ljudima i načinom komuniciranja s ljudima, vezivao ljude za sebe i na taj način stjecao velike simpatije i povjerenje kod svih onih koji su imali taj privilegij da budu i surađuju s njim. Mi u Boki imamo puno razloga, kad kažemo da nas je teško pogodila smrt akademika, profesora, doktora Vladislava Brajkovića, jer je on, iako je živio u Zagrebu, uvijek mislima bio i u Boki, i, Kotoru, a posebno u njegovu Perastu gdje je odlučio da vječno počiva.

Pokojni Vlado bio je izuzetno vezan za Kotor, pa se uvijek interesirao i pratio rad i razvoj naše općine. Radovao se svim našim uspjesima i teško su mu padale sve one teškoće na koje smo nailazili. Teško je doživio katastrofalni potres 1979. godine. On se odmah stavio na raspolaganje da pomogne u tim našim teškim danima, pa je kao ugledni i istinski patriot bio biran za člana Republičkog savjeta za obnovu i izgradnju postradalog područja. Ne samo ovom prilikom, već i u svakoj drugoj prilici bio je spreman da pomogne, da se osobno angažira, da dođe u Kotor ili ma gdje drugo ako je to bila naša potreba i interes. Kao stručnjak za pomorsko pravo dao je poseban doprinos u radu i razvoju pomorstva u Crnoj Gori. Malo je bilo pravnih sporova, posebno iz područja međunarodnog pomorskog prava, a da se pokojni Vlado nije aktivno angažirao i dao svoj puni doprinos. On je to uvijek radio s velikim zadovoljstvom do posljednjih dana svoga života. Svima onima koji su s njim surađivali, a posebno drugovima iz »Jugooceanije« i »Prekooceanske plovidbe«, ostat će u trajnom sjećanju njegovo pleme i ljudsko angažiranje, entuzijazam i odlučnost da pomogne, ako bi se što uspješnije obavili poslovi na kojima je bio angažiran. On je to uradio kao veliki prijatelj Crne Gore, a posebno svoje Boke koju

je neizmjereno volio i kojoj se često vraćao, a ovoga puta vratio se da vječno ostane u njezinu zagrljaju.

Ostat će nam u trajnom sjećanju stvaralački i znanstveni opus pokojnog akademika, profesora, doktora Vladislava Brajkovića, ali posebno će nam ostati u pamćenju njegov patriotizam, jugoslavenski duh koji je u njemu živio i kojega je on bezrezervno očitovao u svakoj prilici. Zbog toga je i uživao veliki ugled i simpatije u cijeloj našoj zemlji. Kao veliki svjetski, priznati stručnjak za pomorsko pravo, i kao dokazani prijatelj socijalističke Titove Jugoslavije, pokojni je Vlado bio član brojnih jugoslavenskih delegacija na međunarodnim skupovima.

Kao veliki znanstveni stvaralac, a posebno kao čovjek s najljepšim ljudskim osobinama, dobio je niz priznanja našeg društva. Dobitnik je Nagrade »AVNOJ-a« i odlikovan je velikim brojem odlikovanja i drugih priznanja. Bio je član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Crna je Gora posebno cijenila njegov znanstveno-stvaralački rad i sve ono što je on doprinio u njezinu razvoju, zbog čega ga je birala za člana Crnogorske akademije nauke i umjetnosti i za člana Savjeta Republike Crne Gore.

Sva ova priznanja govore da je akademik, profesor, doktor Vladislav Brajković bio veliki znanstveni stvaralac i čovjek koji je čitavog sebe, iskreno, uložio za prosperitet i razvoj našeg socijalističkog društva.

Građani naše općine, i cijele Boke pa i šire sjećat će se njegova humanog odnosa prema ljudima i brige za čovjeka. Mnogima je, kad im je to bilo najteže, osobno pomogao ili se angažirao da dobije pomoć drugoga. Njegov human odnos prema ljudima da im učini, da pomogne, bilo je to njegovo posebno zadovoljstvo. Iako je bio angažiran na znanstvenom radu, nikada mu nije bilo teško i uvijek je našao vremena da pomogne čovjeku. Zbog takvog svog odnosa prema ljudima bio je omiljen, drag i cijenjen među građanima, što čini njegovu posebnu veličinu.

Bili bi nepravedni ako ne bi istakli poseban doprinos pokojnog akademika, profesora, doktora Vladislava Brajkovića na razvoj kulture i kulturnih institucija u Kotoru. Njegovo je angažiranje u Bokeljskoj mornarici, čiji je bio admiral, krupan doprinos njezinoj afirmaciji ove 12-to vjekovne institucije i poznate i izvan granica naše zemlje. Transformacijom Jugoslavenske trgovačke mornarice i formiranjem »Jugooceanije« dao je svoj veliki doprinos za njezino pravno oblikovanje, razvoj i stabilizaciju. A dao je i veliki doprinos i u razvoju pomorskog školstva u Kotoru.

Drugarice i drugovi, Skupština općine Kotor u znak zahvalnosti za sve ono što je akademik, profesor, doktor Vladislav Brajković učinio

za naš kraj, kao znak priznanja, dodijelila mu je Nagradu »21. novembar«. To je priznanje koje je ona najviše mogla dati iako je njegova zasluga daleko veća.

Ožalošćena rodbino, u ime društveno-političkih organizacija i Skupštine općine Kotor primite našu iskrenu sućut i budite ponosni na vašeg pokojnog Vladu i sretni, što je vaš bol i bol svih nas koji smo došli da ga ispratimo do njegove vječne kuće.

Dragi Vlado, još jednom ti u ime građana naše općine veliko hvala za sve ono što si uradio za ovaj naš i tvoj kraj.

Počivaj u miru u tvom Perastu kojeg si neizmjereno volio.

Neka je vječna slava i hvala akademiku, profesoru, doktoru Vladislavu Brajkoviću.

АКАДЕМИК БЛАДИСЛАВ БРАЈКОВИЋ

Додијељена ми је тешка дужност од стране Друштва за проучавање и унапређење поморства Југославије за СР Црну Гору, Друштва историчара Црне Горе, посебно његове Секције у Котору, Поморског музеја Црне Горе и Историјског архива у Котору, да испратим на вјечни починак академика проф. др Владислава Брајковића, познатог југословенског научног радника и заслужног сина наше лијепе Боке, посебно завичајног му Пераста, гдје од давнина породица Брајковић живи с народом и за народ.

Пераст је током своје давне прошлости дао велики број на далеко чувених поморских капетана и поморских педагога, јер је град већ на почетку XVI в. имао поморску школу, која је уједно била прва и најстарија на нашем Јадрану. Пераштани су, као и остали Бокељи, на својим виловитим једрењацима доспијевали у луке свих мора и океана и попут марљивих пчела сакупљали су благо и тековине људског знања, којиме су богатали своје домове и свој завичај. Поморство је оставило дубок траг на цјелокупну прошлост Боке Которске.

Поред великог броја помораца Пераст је дао и знатан број заслужних личности из науке и културе, нарочито од средине прошлог вијека када почиње пропадање једрењака. Бродовласници све рјеђе припремају своје синове за поморце већ их школују за занимања. Тако Владиславов дјед Андро Брајковић само са сином Ђенком наставља поморску традицију породице, друга три школује у Грацу. Хенрик и Вицко завршили су правне науке, а Томо класичну филологију.

Међу знаменитим Пераштанима, који су проијели славу овог блиставог града, спада и проф. Владислав Брајковић. Рођен је 24. јануара 1905. године у Книну, гдје му је отац у том времену службовао. Основну школу и класичну гимназију завршио је са одличним успјехом, у Котору 1923, а Правни факултет на Београдском универзитету, такође са одличним успјехом, 1927. године. Докторирао је на Универзи-

тету у Ексу код Марсеља 1933. на тези *Историјска студија о приватном поморском праву југославенске обале*, која му је поред докторске титуле донијела и универзитетску награду. Брајковићева дисертација представља прву потпуну студију о постанку и развоју поморског права наших приморских градова. Према ријечима Петра Перовића она је уједно »сјајан допринос за упознавање правне свијести наших народа у нашој славној поморској прошлости«... »То је велика заслуга нашег Бокеља проф. др Владислав Брајковић, поријеклом и осјеђајима Пераштанина, који је на овај рад, без сумње, био постављен сјајним дјелима синова града Пераста из прошлости који својим учешћем, храброшћу, надасве многобројним дивљења достојним подвизима на мору, прославише не само своје име и име свога града — који је најљепше странице своје историје написао на мору — већ и цијеле Боке и цјелокупног Приморја«.

Брајковић је своју радну каријеру започео 1934. године у Поморском одјељењу Министарства саобраћаја у Београду, гдје је остао до 1937, као стални, а до 1941, као хонорарни савјетник. За доцента Правног факултета у Суботици изабран је 1937, а за професора истог факултета 1940. године. Као ванредни професор прелази на Правни факултет у Загребу 1941. године.

Као истакнути Југославен и истински поборник братства и јединства наших народа Брајковића нијесу мимоишла ратна искушења. Ослобођење земље дочекао је у злогласном усташком затвору на Савској цести.

Послије рата изабран је за редовног професора загребачког Правног факултета, за предмет Поморско и саобраћајно право. У три наврата био је и декан истог факултета: 1947/48, 1957/58. и 1964—1966.

За дописног члана ЈАЗУ у Загребу узабран је 1961, а за редовног 1968; члан је ЦАНУ у Титограду и један од њених оснивача и Словеначке академије знаности и умјетности у Љубљани, као и бројних међународних удружења. Члан академије у Паризу и Академије наука, умјетности и лијепе књижевности у Ексу код Марсеља, те члан Међународног арбитражног суда у Хагу.

Као експерт заступао је нашу земљу на Мировној конференцији у Паризу 1946. и на конференцијама за кодификацију поморског права у Брислу 1952, 1957. и 1961. године.

Својим, може се рећи, 60-годишњим радом Брајковић је поставио чврсте темеље нашем поморском праву. Био је један од оснивача, а од 1954. до 1957. године и предсједник Југословенског удружења за поморско право. А својим иступањима на међународним научним ску-

повима допринео је поморској афирмацији наше земље. Биран је за члана Предсједништва Међународне организације за поморско право, а од 1969. до 1973. био је и њен потпредсједник. Био је члан државне делегације на Међународној конференцији за очување живих богатстава на мору, у Риму 1955. године.

Обављао је одговорне функције као члан Правног савјета СИБ-а, Комисије за правне науке Савезног савјета за научни рад, Сталног стручног одбора Савезне спољнотрговинске коморе и арбитар Међународне трговачке коморе и спољнотрговинске арбитраже при Привредној комори Југославије итд.

Др Владислав Брајковић је један од оснивача Друштва за проучавање и унапређење поморства Југославије, основаног у Сплиту 9. септембра 1962. године. Као радни члан и тајник Одјељења за поморско право, и као предсједник Друштва (1972—1974) и предсједник научног савјета Брајковић је знатно допринео развоју овог Друштва, чији је члан и покровитељ био предсједник СФРЈ Јосип Броз Тито.

Академик Брајковић је познати југословенски научни радник. Написао је преко 200 научних радова, међу којима и неколико познатих књига из поморства и историје поморског права. Посебно треба истаћи његов рад на поморској енциклопедији, као сарадника и главног уредника II издања. Сви Брајковићеви енциклопедијска чланци засновани су на савјесном научном раду и представљају заокружене цјелине. Његово свестрано образовање омогућавало му је да подједнако пише на нашем и страним језицима — француском, енглеском, италијанском, пољском, грчком и др.

Брајковић је налазио времена и за своју Пепублику и завичај свој. Знао је наћи пута и начина да помогне гдје је његова помоћ потребна била. Тако у вези са децентрализацијом трговачке морнарице и оснивањем бродарских предузећа дуж јадранске обале несебична је била његова ријеч и помоћ у оснивању поморских предузећа у Црној Гори — Југословенске оцеанске пловидбе у Котору и Прекоокеанске пловидбе у Бару. Био је члан Правног савјета Скупштине СР Црне Горе и члан Савјета Републике.

Никада није престао да мисли на свој ужи завичај Боку Которску и посебно на свој Пераст. Својим радом и савјетима помагао је оснивање културно-просвјетних и научних установа и радовао се њиховом успјеху и достигнућима. Када се 60-их година покренула акција на обнављању Бокељске морнарице, Брајковић је на том плану био главни организатор и савјетник, а након обнове 1964. године њен први адмирал, коју је дужност обављао све до своје смрти 9. септембра 1989. године.

За заслуге академик Брајковић одликован је: Орденом рада са црвеном заставом, Орденом Републике са сребрним вијенцем, Орденом заслуга за народ са златном звијездом и Наградом АВНОЈ-а (1977), а од страних — француским орденом за поморске заслуге, одликовањем које се додјељује за изузетне заслуге у раду на развоју свјетског поморства.

Владислава — Влада Брајковића красиле су најљепше људске особине — скромност, племенитост, оптимизам, родољубље, човјечност, праведност — зато је наше друштво, посебно наша правна наука, његовом смрћу много изгубила.

Нека му је вјечна хвала и слава.

Antun Moškov
Predsjednik Bokeljske mornarice

Dragi prijatelji, poštovana porodico!

Bokeljska se mornarica danas oprašta od svog dugogodišnjeg admirala akademika prof. dr. Vladislava Brajkovića, jednog od obnovitelja te stare i drevne organizacije nakon oslobođenja. Meni je pripala časna obaveza da u ime svih njezinih članova aktivnog sastava Admiraliteta i Predsjedništva, kažem još jednom, ali ne i posljednji put, veliko iskreno hvala za 25 godina koje je proveo na njezinu čelu. Ne samo u našim osjećajima, nego i u izvršavanju naših redovnih djelatnosti i u posebnim i svečanim prilikama, on će biti s nama, jer je njegov doprinos našoj organizaciji neizbrisiv i trajan. Vlado je Brajković i ovu dužnost, dužnost admirala Bokeljske mornarice, prihvatio i obavljao s istim entuzijazmom, ozbiljnošću i pregalaštvom, s kojom je obavljao sve svoje dužnosti i izvršavao sve svoje obaveze u toku dugog i časnog života.

Iako je Bokeljska mornarica već prvih dana nakon oslobođenja nastavila da živi i obavlja dio svojih aktivnosti, posebno sudjelujući sa svojim odredom u mnogim proslavama, veličajući slobodu i stvaranje nove Jugoslavije, bilo je neophodno da se njezina obnova čvrsto uklopi u tokove novih društvenih zbivanja i da svojom aktivnošću da doprinos stvaranju Socijalističke Jugoslavije, a da se istovremeno sačuva njezin povijesni lik i tradicija čiji se počeci naziru već u devetom stoljeću. U tome je uloga admirala Brajkovića bila neprocjenjiva, a po mnogo čemu i ključna. Njegovo uvjerenje da tradicija nije samo puko prenošenje povijesnih zbivanja i predanja s koljena na koljeno, nego skup istinskih i trajnih vrijednosti iskristaliziranih kroz vjekovno iskustvo naroda i koji čine dio narodne mudrosti, na kojoj se može i treba graditi i sadašnjost i budućnost. Te su vrijednosti osnova na kojoj počiva kontinuitet povijesne svijesti naroda i nove napredne društvene promjene i novi društveni i ekonomski odnosi ih samo dopunjuju i oplemenjuju. Takav odnos prema povijesti i tradiciji admiral Braj-

ković je pokazao već u svojoj Doktorskoj disertaciji »Istorijska studija o privatnom pomorskom pravu jugoslovenske obale« i prisutna je ne samo u njegovu ogromnom znanstvenom opusu, nego i u svim djelatnostima u kojima je sudjelovao, počevši od znanstvenog rada, rada na sveučilištima, do aktivnog udjela na mnogim skupovima u zemlji i inozemstvu, na kojima je predstavljao Jugoslaviju.

Bokeljska mornarica svoje postojanje i svoju aktivnost, a i svoju budućnost temelji upravo na takvim principima i tim vrijednostima, ne želeći da bude samo memorijalna organizacija »nehibridna slika historijskih kompromisa«, kako je to jednom admiral Brajković napisao, već da bude sudionik svih zbivanja neposredno vezana za narod ovoga kraja, njegujući zajedništvo, bratstvo i jedinstvo naslijeđeno od predaka i potvrđeno u NOB-u.

Rodoljublje Vladislava Brajkovića je bilo nepokolebljivo i ogledalo se u svemu što je radio u životu, u znanstvenom radu, u mnogobrojnim društvenim aktivnostima i svakodnevnom kontaktu s ljudima. Dokazao ga je i u prošlom ratu kada je zbog aktivnosti protiv neprijatelja i njegovih slugu bio podvrgnut teškoj torturi u zloglasnom ustaškom zatvoru na Savskoj cesti, u kojem je dočekaos oslobođenje. To njegovo rodoljublje proizlazilo je iz duboke humanosti, ljubavi prema čovjeku i njegovoj slobodi, iz njegove neodoljive potrebe da čini dobro drugome i pomogne svakome kome je to bilo potrebno. Volio je svoj Perast i Boku, tu je bio njegov korijen, od njih se nikad nije odvajao, bez obzira u kojem je kraju naše domovine živio i boravio, a iznad svega, bio je Jugoslaven i to njegovo jugoslavenstvo je prvenstveno bio osjećaj pripadnosti svakom dijelu naše domovine, divljenje i poštovanje prema svim ljudima, bez obzira kojoj nacionalnosti pripadaju, gdje žive i kojim jezikom govore. To je i dokazivao predanim radom u mnogim institucijama i akademijama gdje je bio biran širom naše zemlje. Dobro je poznat njegov doprinos stvaranju Crnogorske akademije nauka i umjetnosti, a da i ne spominjemo njegov znanstveni rad u Jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti i drugim akademijama i znanstvenim ustanovama širom Jugoslavije.

Bio je skroman čovjek, iako svjestan svojih vrijednosti. Istina, priroda je bila velikodušna prema njemu, obdarila ga je pameću, briljantnim intelektom, širinom i dubinom duše, a on je kroz svoj plodan i ne uvijek lak život, izgradio kod sebe osobine i vrline koje je teško naći kod jednog čovjeka. Neopterećen željom za stjecanjem materijalnih dobara, mogao je da se posveti znanosti i ljudima oko sebe, te je njegov životni put pun velikodušnosti i altruizma. A trudio se da sve to bude neprimjetljivo, jednostavno i jedino tako znao da živi.

Ogroman je doprinos koji je dao pomorskoj znanosti i za njega je dobio mnoga naša i strana priznanja, ali tek predstoji ozbiljno izučavanje njegova djela i prava ocjena njegova rada. Teško je i pobrojiti sve njegove znanstvene radove, sudjelovanja na znanstvenim skupovima, a da i ne spominjemo rad na Pomorskoj enciklopediji koja je ocijenjena kao najbolja u svijetu. Ipak, treba posebno istaći njegove zasluge u razvoju poslijeratnog pomorstva Jugoslavije, a posebno njegovu ulogu i pomoć u stvaranju Jugooceanije Kotor i Prekookeanske plovidbe Bar. Ta je pomoć bila dragocjena i u mnogim slučajevima kada je bila neophodna tim radnim organizacijama, kada je nesebično davao stručni savjet i mišljenje, zašto je bio uvijek spreman.

Bokeljska je mornarica ponosna na životni put i djelo svog admirala i sigurni smo da ga sve ono što je uradio za nju, svrstava u red najvećih admirala u njezinoj višestoljetnoj povijesti. Časno je i s ponosom nosio odličja tog visokog čina i staru admiralsku odoru, kao što je i dostojanstveno predstavljao našu organizaciju u toku dugog niza godina. On je ispred Bokeljske mornarice, primio odlikovanje — Orden bratstva i jedinstva sa zlatnim vijencem — i Jugoslavensku zastavu koju nam je poklonila Jugoslavenska ratna mornarica, rujna 1972. godine u Podgori, i on je u njezino ime i na čelu delegacije uručio odličja admirala Bokeljske mornarice Josipu Brozu Titu, 1973. godine, koji nam je ukazao čast i prihvatio da bude naš počasni admiral.

Admiral Vlado Brajković je sav svoj život posvetio pomorstvu, plovio sa svim našim brodovima i potresna je slučajnost da mu je, nekoliko dana prije uplovljenja u njegovu posljednju luku, i dok se njegov život gasio, dodijeljena Plava Vrpca, trofej koji se dodjeljuje za podvige na moru, a njegov život i rad je i bio podvig, hrabra borba za napredak jugoslavenskog pomorstva i naše domovine uopće. Počivat će u svom Perastu i pridružiti se svojim precima, hrabrim pomorcima, ratnicima i umjetnicima, a osjećam, kada budem dolazio ovdje, na ovaj Trg, i pogledom prelazio preko bista peraških velikana, Tripa Kokolje, kapetana Martinovića i Admirala Zmajevića, nedostajace mi jedna — velikana Vlade Brajkovića.

Poštovani admirale!

Vaš život i djelo služi na ponos ovom gradu i cijeloj našoj domovini i Vašoj porodici. Mi, pripadnici Bokeljske mornarice, s tugom se rastajemo od Vas, odajući Vam počast kako nam to nalažu naši stari običaji i koje pripadaju našem admiralu, ali i koja izvire iz naših srca.

Hvala Vam na svemu što ste za ovu starodrevnu organizaciju uradili i posebno što smo imali sreću da nam budete admiral.

KOMEMORACIJA

Već je minulo više od godine dana od smrti akademika Vladislava Brajkovića. Odajući danas još jednom naše štovanje osobi i opusu tog odanog i požrtvornog redovnog člana naše Akademije, pred nama ožiljava Brajkovićev lik, njegov značaj, njegov odnos prema pojavama i osobama, njegovi nazori i njegovo djelovanje izvan struke. Pokušat ću dati zaista samo malu skicu za portret Vladislava Brajkovića.

Nesumnjivo se Brajkovićeve karakterne crte, barem neke, razvijaju pod utjecajem okoline njegova djetinjstva i rane mladosti u Boki. Odvjetak ugledne hrvatske bokeljske obitelji, na njega nisu djelovale samo prirodne ljepote, povijesni spomenici Perasta i Kotora i jedna plemenita arhitektura — iako se cijelog života divio tim vrijednostima — nego prije svega obiteljska tradicija u kojoj su obzirnost prema drugima, osjećaj dužnosti i odgovornosti bili uvijek i u svim prilikama i nepriilikama pitanje časti. Vezanost uz zavičaj i njegovu prošlost — ali i briga i zabrinutost za njegovu budućnost — kod Vlade Brajkovića izraženi su veoma snažno. On je već kao dječčić bio neodvojivi dio svoje sredine. Kada će, kao pučkoškolac, s terase katedrale sv. Tripuna izgovarati onaj prigodni tekst, što je dužnost i pravo malog admirala i dio svečanosti, on će to zauvijek pamtiti. Vlado Brajković voli simbole, i u Plemenitom tijelu Bokeljske mornarice vidi simbol solidarnosti, solidarnosti koja svjedoči o visokom stupnju jedne razumne, humane i otmjene civilizacije njegova zavičaja. Na tom putu od malog admirala pa do najistaknutijeg i najuglednijeg Bokelja, neprekidno je dolazila do izražaja glavna crta njegova karaktera: vezanost i vjernost za sve što je jednom zavolio.

Brajkovićeve praktične poteze u dnevnom životu imao sam sreću promatrati od 1947. Posebno je bilo poučno motriti njegov odnos prema trojici prijatelja. Brajković se je često i redovito sastajao i dogovarao s Natkom Katičićem, Jurjem Andrassyem i Emiliom Palluom. U njihovoj sam neposrednoj blizini proveo mnoge godine. Bili su oni vrlo, da ne kažem krajnje različiti u mnogo čemu; njihovi se svjetonazori nipošto nisu poklapali. No bili su — a tu su Brajkovićeve zasluge bile velike — divan primjer i uzor prijateljske suradnje. Njihov je odnos

bio karakteriziran otvorenošću, iskrenošću i dobronamjernošću — a, prije svega, neizmjernom tolerantnošću. Znali su jedan drugoga pažljivo slušati, znali su više slušati drugoga nego samo govoriti i zastupati svoja gledišta. Ako je važan element demokracije svakome priznati i dosljedno poštivati njegovo pravo da misli »drugačije«, da misli svojom glavom i na svoj način, tada su Brajković, Katičić, Andrassy i Pallua bili zaista istinski demokrati. Vlado je Brajković u tom društvu — a ono nikad nije djelovalo u vlastitom interesu, nego uvijek u nekom višem i općem interesu — bio onaj možda praktičniji i pragmatičniji faktor, posebno kad se radilo o personalnim pitanjima. Ovo je prilika da se s poštovanjem i zahvalnošću sjetimo i vrlo svjetlih likova akademika Jurja Andrassyja, Natka Katičića i suradnika Akademije Emilia Pallua. I oni, i osim toga što su u mnogome bili idealisti u onom kolokvijalnom smislu riječi, nisu bili lišeni smisla za praktično. Ali je Brajković možda znao vještije kormilariti i kroz zapreke na koje se nailazi u nepovoljnim međuljudskim odnosima i u osobnim nesklonostima. Brajkovićevo je specijalnost bila — a to je važan element u njegovu portretu — miriti, ispravljati, omogućivati suradnju među antagonistima.

Bilo je više nego dovoljno prilika da on taj svoj talent dokaže. Kao dekan Pravnog fakulteta pokazivao je kako se i između dvije vatre može ostati bez opekline i služiti pravim interesima, tj. istinskim interesima zajednice — dakako u granicama mogućeg; imao je Brajković istančan osjećaj za ono što je moguće i nije gubio snage u borbi za ono što je u danom trenutku smatrao nedostižnim.

Požrtvovnost je kod Brajkovića bila snažna konstanta njegove ličnosti. Vrlo vidljivo je to dolazilo do izražaja kada je sudjelovao u radu međunarodnih organizacija i foruma. U prezentiranju naše pomorske prošlosti i u reprezentiranju naše pomorske sadašnjosti (CMI, IMO) njegova su nastojanja i njegov osobni doprinos daleko prelazili uobičajenu mjeru. Povoljna reputacija koju je uživalo naše brodarstvo, naše pomorsko pravo, naša Pomorska enciklopedija, i to i u inozemstvu, pretežno je bila rezultat Brajkovićeve požrtvovnosti. Njegova je trajna želja bila da ostavljamo što bolji utisak o nama samima u inozemstvu i pred međunarodnom javnošću, i to u svakom pogledu. Možda smo ponekad dobivali, zahvaljujući Brajkoviću, i bolje ocjene nego što smo ih zaslužili. Na tom poslu reprezentacije ništa mu nije bilo teško.

Ono što je u Brajkovićevu svakodnevnom životu dolazilo do vrlo vidljivog izražaja bila je njegova pripravnost da pomogne ako ikako može. Kao da se je zavjetovao da nikome neće uskratiti zagovor, savjet, suradnju i svaku drugu pomoć. Ta je pripravnost bila uvijek praćena savršenom uljudnošću i velikim osjećajem takta.

Samo zato da se ne bi pretjeralo u laudaciji — a svi znamo da su ideali *ex definitione* nedostiživi — morali bismo se zapitati nije li Vlado Brajković imao i neku slabiju stranu. U nastojanju da ju nađemo, možda bi najprije bila zapažena neka popustljivost, neki nedovoljni otpor neopravdanim zahtjevima nasilnijih pojedinaca; prevelika blagost u ustrajanju u zahtjevima kojima se brane određeni standardi od snizivanja kvalitete, od niveliranja kojima su određena razdoblja jače izložena. Ono studentsko ocjenjivanje ispitivača, koje kaže da je kod tog i tog »teže pasti nego proći« možda bi se, u nekoj mjeri — i prošireno na druge situacije — moglo donekle ticati i Vlade Brajkovića. Bilo mu je teško nešto odbiti, nekome ne udovoljiti. Ali uzroci takvom stavu ležali su u njegovu pristupu čovjeku uopće. Uvijek je bio pun poštivanja ljudske osobe, pun obzira prema njezinim interesima, pun nekog straha da ne bude nepravedan. Također su se neki njegovi potezi mogli razumjeti i kao odbacivanje primjene svake sile pa i one koja nije brahijalna. Izbjegavao je one krajnje negativne formule kod davanja mišljenja o osobama, kod natječaja, recenzija radova, ocjenjivanja. Bio je on i mučenik takvih svojih stavova. Pokazivao mi je, npr. neke vrlo slabe tekstove koje je morao ocijeniti. No nije ih vraćao autorima, nego ih je s mnogo truda sam ispravljao i dotjerivao — zapravo je postajao više nego koautor. Bilo je slučajeva gdje su na kraju ostala nepromijenjena samo imena autora koji to i nisu bili. Mislim da se i ta njegova svojstva moraju protumačiti kao simpatični obziri i prema onima koji to možda nisu zaslužili. Uz sve to nosio je Vlado Brajković u sebi neki optimizam i uvjerenje da će sve okrenuti na bolje, da ćemo svi postati bolji, vrijedniji, marljiviji, da će sva obećanja biti ispunjena — pa, iako njegove popustljivosti i blagosti možda nisu uvijek bile opravdane, njegovu se karakteru, njegovim motivima i njegovim odnosima prema ljudima ne može prigovarati. Njegovi su motivi uvijek ostajali izvan svake sumnje dobronamjerni i neegoistični.

Skromnost kao karakterna crta Vlade Brajkovića bila je očigledna. Njegov ukupni životni stil bio je gospodski nenapadan, bez iole većih zahtjeva i želja. Spadao je u onu grupu naših znanstvenih i kulturnih pregalaca, koji nisu tražili materijalne prohibitke i koji su više volili davati nego primati.

Kako bi bilo moguće ovu skicu završiti drugačije nego ponovljenom spoznajom da smo u akademiku Vladislavu Brajkoviću izgubili istinskog prijatelja dobronamjernih i plemenitih osjećaja, čovjeka koji se je na svom životnom putu neprekidno trudio činiti dobro kada god i gdje god je to bilo moguće. Zaslužio je naše simpatije, naše štovanje i našu zahvalnost.

Prof. dr. *Branko Jakaša*

član suradnik Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti

ZNANSTVENI RAD I DJELO AKADEMIKA VLADISLAVA BRAJKOVIĆA

Veoma je teško, a bolje rečeno i skoro nemoguće, dati cjeloviti prikaz života, znanstvenog rada i djela čovjeka koji je, što je inače veoma rijetko, još za života postao i kao čovjek i znanstvenik legenda, kao što je to slučaj s akademikom Vladislavom Brajkovićem.

Ako bismo htjeli u najkraćoj formi ocijeniti znanstveni Brajkovićev rad mogli bismo kazati da je njegovom zaslugom jugoslavenska pomorsko-pravna znanost ravnopravno stala uz bok naroda koji su dugo vremena, a i sada, vodeći u svijetu u ovoj pravnoj disciplini. To najbolje dokazuje okolnost na kojima je sve funkcijama na ovom polju radio.

Ulazeći u donekle detaljniju analizu Brajkovićeva pomorsko-pravnog znanstvenog rada, kao i uopće pravnog opusa, morali bismo reći da nije bilo polja iz ove materije u kojoj Brajković nije ulagao svoju erudiciju i energiju.

Daleko bi nas odvelo kada bismo samo i pokušali, pa i u najkraćim crtama, dati i najsumarniji prikaz njegovih pojedinačnih uspjeha. Mislimo da će biti dovoljno navesti da se njegov opus sastoji od više od 170 znanstvenih i stručnih jedinica.

Ipak se mora navesti da se njegov opus može podijeliti u četiri glavne skupine: nastavni rad, znanstvenu teoriju, zakonodavstvo i judikaturu.

Kod svih tih djelatnosti ostavio je neizbrisive tragove.

Ipak kao njegov đak i dugogodišnji prijatelj mogu ustvrditi da mu je od svih navedenih djelatnosti najdraža bila pedagoška. Na tom je polju prvenstveno nastojao uliti svojim studentima ljubav za more i spoznaju koristi koju ono pruža.

Kao nastavnik na Pravnom fakultetu u Zagrebu podigao je disciplinu pomorskog i općesaobraćajnog prava na najveći nivo i time konačno ostvario nastojanja koja je Fakultet jako dugo ispoljavao. Tako je prema Zakonskom Članku Sabora Kraljevinah Dalmacije, Hrvatske i Slavonije od 5. 01. 1974 (o ustrojstvu Sveučilišta Franje Josipa u Zagrebu) u IV. godini studija postojao predmet »Pravo trgovačko, mjenbeno i pomorsko«, a prema izmjenama i dopunama tog zakona od 6. 10. 1894. osamostaljen je predmet pomorsko pravo. Ovaj se zakon nije mogao potpuno provesti sve do dolaska na Fakultet prof. Brajkovića. Bilo je i ranije pokušaja da se pomorskopravna disciplina nastavno i znanstveno osamostali, ali bez vidljivih rezultata. Osim nastavničkih dužnosti na Pravnom fakultetu u Zagrebu održavao je stalno ili povremeno nastavu i na drugim visokoškolskim ustanovama u Zagrebu i izvan njega. Često je pozivan da bude član doktorskih komisija.

Što se tiče Brajkovićeva legislativnog rada, za njega kao i sve one koji se tim problemom bave, sretna je okolnost da se upravo u današnje vrijeme pomorsko pravo probudilo od svoje milenijske učmalosti zahvaljujući novonastalim uvjetima, koji su nužno zahtijevali, a zahtijevaju još i danas, da se vjekovima postojeći i čvrsti instituti bilo napuste bilo bitno promijene. Ove okolnosti traže dugotrajni ozbiljan, smišljen i naporan zakonodavni rad, kako u internim odnosima, tako još više na međunarodnom planu, prvenstveno u svrhu unifikacije ove pravne discipline.

Glavni stvarni činioci koji nameću reformu pomorskog prava jesu:

- pronalazak pare, a zatim motora s unutarnjim izgaranjem kao pogonske snage za brodove;
- pojava telekomunikacija na brodovima;
- sve veća kompliciranost u pomorskoj trgovini,
- pojava atomske energije;
- pojava nafte i njenih derivata kad se radi o prijevozu velikim brodovima;
- proces dekolonizacije;
- pojava većeg broja država sa socijalističkim društvenim uređenjem.

Daleko bi nas odvelo, a i nije ovdje mjesto da se, makar i najsumarnije, analiziraju navedeni faktori na suvremeni razvoj pomorskog prava. Dovoljno će biti samo navesti da je na svim tim problemima doprinos akademika Brajkovića bio ne samo u okviru naših internih odnosa, već još više i na međunarodnom planu, veoma jako zapažen.

Na međunarodnom planu Brajkovićev se rad ostvario u okviru Međunarodnog pomorskog odbora (Comité maritime international — u daljnjem tekstu CMI), koji je radio na osnovi prijedloga i izvještaja nacionalnih udruženja navedene asocijacije.

U radu Jugoslavenskog udruženja za pomorsko pravo, u čijem su okrilju radile jugoslavenske nacionalne komisije, Brajkovićev rad i doprinos bio je stalno veoma zapažen.

Što se tiče Brajkovićeva doprinosa u radu CMI-a, taj je doprinos bio rezultat spoznaje da nijedna pomorska država ne može ostati izolirana. To se prvenstveno odnosi na međunarodnu unifikaciju pomorskog prava.

Stoga je Brajković inicirao i organizirao sudjelovanje jedne delegacije Jadranskog instituta na plenarnoj konferenciji CMI-a u Napulju 1951, kojoj je bio na čelu i u kojoj su sudjelovali pokojni akademik Natko Katičić i dr. Ilija Čolović. Na toj je konferenciji CMI izglasao nacрте triju postupovnih konvencija pa su na Diplomatskoj konferenciji za pomorsko pravo 1952. u Bruxellesu zaključene tri konvencije, i to: o građanskoj nadležnosti u slučaju sudara, o kaznenoj nadležnosti u slučaju sudara i drugih pomorskih nezgoda i o privremenom zaustavljanju brodova. Akademik Brajković bio je član delegacije na toj Diplomatskoj konferenciji. Sve tri konvencije je Jugoslavija ratificirala i ugradila u interno pravo.

Nakon tih dviju konferencija, jedne CMI-a, a druge diplomatske, pokazalo se da je potrebno, po uzoru na druge pomorske zemlje i po onom što je prije već postojalo u predratnoj Jugoslaviji, obnoviti Jugoslavensko udruženje za pomorsko pravo. Opet, ponajprije zaslugom i radom akademika Brajkovića, uspjelo je 1954. osnovati Jugoslavensko udruženje za pomorsko pravo sa sjedištem u Zagrebu, kojemu je on do 1975. bio uspješni predsjednik, a od te godine počasni predsjednik.

Na sastanku međunarodnih komisija CMI-a u Brightonu 1954, Brajković je sudjelovao na nacrtima Konvencije o ograničenju odgovornosti vlasnika morskih brodova i Konvencije o prijevozu putnika morem.

Na Diplomatskoj konferenciji za pomorsko pravo u Bruxellesu 1957. sudjelovao je Brajković kao član delegacije i radio u komisiji koja je izradila Međunarodnu konvenciju o ograničenju odgovornosti vlasnika morskih brodova. Zaslugom i jugoslavenske delegacije na toj konferenciji nije prihvaćen nacrt Konvencije o prijevozu putnika, radi svoje neadekvatnosti načelima suvremene humanosti. Nacrt je prerađen, ali je sveden na nacrt diplomatske konferencije koji će biti iznesen na kasnije diplomatske konferencije.

Veliki osobni uspjeh akademika Brajkovića, ali i jugoslavenkog udruženja za pomorsko pravo, postignut je kad je CMI odlučio da svoju plenarnu konferenciju 1959. održi u Jugoslaviji u Rijeci, koja je i tamo održana od 19. do 26. 09. 1959. Na njezinu dnevnom redu bilo je više predmeta, ali su dva od njih uskoro postala međunarodnim konvencijama. Jedna je od njih nacrt Konvencije o odgovornosti poduzetnika nuklearnih brodova, a druga o dopuni Konvencije o spašavanju i pružanju pomoći na moru iz 1910. (ovo je prijedlog Jugoslavenkog udruženja za pomorsko pravo, odnosno prof. Brajkovića). Nacrt Konvencije o odgovornosti poduzetnika nuklearnih brodova donio je odredbe o kauzalnoj i kanaliziranoj odgovornosti poduzetnika nuklearnih brodova, a revizija Konvencije o spašavanju je predvidjela da ratni brodovi mogu tražiti nagradu za spašavanje, a da je moraju i plaćati kada su spašavani. U zadnjem slučaju se tužba ne samo može nego i mora podnijeti isključivo sudovima zastave spašavanog ratnog broda.

Da Diplomatskim konferencijama za pomorsko pravo, počevši od 1961. bio je akademik Brajković šef jugoslavenkih delegacija i prema tome djelovao u usmjeravanju djelovanja tih delegacija. To vrijedi i za njegovo djelovanje kao šefa delegacije Jugoslavenkog udruženja za pomorsko pravo na plenarnim konferencijama CMI-a od 1951, jer je nakon 1954. tu funkciju morao obavljati kao predsjednik JUPP-a.

Nacrt Konvencije o odgovornosti poduzetnika nuklearnog broda iznesen je na Diplomatskoj konferenciji za pomorsko pravo 1961. godine. Jugoslavenka je delegacija bitno utjecala na rad te Konvencije. Konferencija je tek na drugom dijelu zasjedanja 1962. prihvatila tekst Konvencije koja je bila izrađena u Rijeci 1959. Nacrt Konvencije o prijevozu putnika, kakav je upravo na prijedlog jugoslavenke delegacije izrađen na Diplomatskoj konferenciji 1957, postao je konvencijom već u prvoj fazi ove konferencije.

Godine 1962. održana je plenarna konferencija CMI-a u Ateni. Ta konferencija nije donijela nijedan drugi nacrt konvencije osim nacrtu Konvencije o prijevozu putničke prtljage.

Upravo stoga, a radi izrade daljnjih nacrtu konvencija o reviziji Konvencije o teretnici iz 1924. (započetog u Rijeci 1959.) i o upisanim pravima na brodovima u gradnji, održana je odmah godine 1963. u Stockholmu plenarna konferencija CMI-a. Oba nacrtu Konvencija izglasana su uz vrlo aktivno sudjelovanje jugoslavenke delegacije.

Godine 1965. održana je u New Yorku plenarna konferencija CMI-a. Na toj konferenciji donesen je nacrt Konvencije o pomorskim privile-

gijama i hipotekama, a u čijoj su pripremi u međunarodnim komisijama CMI-a sudjelovali i članovi JUPP-a.

Godine 1967. održana je Diplomatska konferencija za pomorsko pravo u Bruxellesu, a iza te prve njezine faze održana je i druga faza godine 1968. U prvoj fazi su, uz vrlo aktivno sudjelovanje jugoslavenske delegacije, donesene Konvencije o pomorskim privilegijama i hipotekama, o upisanim pravima na brodovima u gradnji, o prijevozu putničke prtljage i reviziji Konvencije o spašavanju i pružanju pomoći iz 1910.

U drugoj fazi Konferencije od 1967. u veljači 1968. izglasan je Protokol o reviziji Konvencije o teretnici iz 1924. uz vrlo aktivno sudjelovanje jugoslavenske delegacije.

Dvije nove materije su se nametnule međunarodnoj unifikaciji pomorskog prava. Jedna je bila zagađivanje mora u slučaju velikih tankerskih katastrofa (slučaj »Torrey Canyon«), a druga je bila kombinirani prijevoz robe morem. U pripremi nacрта sudjelovali su i jugoslavenski delegati u Londonu, na čelu s profesorom Brajkovićem, a obje materije raspravljane su opet na plenarnoj konferenciji CMI-a u Tokiju 1969. Na toj konferenciji izrađeni su nacrti dviju konvencija, jedan za svaku od tih materija.

Sudbina tih dvaju nacрта bila je vrlo različita.

Nacrt o građanskoj odgovornosti za zagađenje mora naftom s brodova došao je na dnevni red Diplomatske konferencije u Bruxellesu 1969. na kojoj je sudjelovala i jugoslavenska delegacija. Tokijski nacrt na toj konferenciji pretrpio je neke bitne promjene, koje su se kretale upravo u pravcu stajališta koja je od početka zauzimao Brajković. Na istoj konferenciji izglasana je i druga međunarodna konvencija, i to o intervenciji države na otvorenom moru u slučaju opasnosti za njezino more i obale. Za tu Konvenciju je bilo manje predradnji (u Institutu za međunarodno pravo izglasana je rezolucija na prijedlog akademika Andrassya koja je bila u zadnji čas donesena).

Kompromis koji je doveo do uspjeha Diplomatske konferencije 1969. zahtijevao je da se osnuje Međunarodni fond za naknadu šteta od zagađenja naftom, pa je nacrt o tom predmetu podnesen Diplomatskoj konferenciji u Bruxellesu 1971. gdje je i zaključena odnosna konvencija.

Međutim, Nacrt konvencije o kombiniranom prijevozu morem, koji je Tokijska konferencija CMI-a prihvatila, naišao je na prigovore država koje nisu imale udruženja za pomorsko pravo, pa je tako bio potpuno prerađen u međunarodnim tijelima, tako da je Međunarodna konvencija o tom predmetu iz 1980. sasvim različita od izvornog nacрта CMI-a (koji je i sam bio rezultat 11 prednacрта).

Konačno je godine 1974. prof. Brajković, kao šef delegacije, sudjelovao na Diplomatskoj konferenciji u Ateni koja je zaključila Konvenciju o prijevozu putnika i putničke prtljage, a koja je zamijenila dvije konvencije: Konvenciju o prijevozu putnika iz 1961. i Konvenciju o prijevozu putničke prtljage iz 1967.

Uz rad na međunarodnom planu, Brajković se posebno istakao i na zakonodavstvu jugoslavenskog prava.

Kronološkim je redosljedom zakonodavna djelatnost na području pomorskog prava započela godine 1949. radom na Nacrtu zakona o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova. Rad na spomenutom zakonu trajao je nerazmjerno dugo jer je, iako je stručna komisija Jadranskog instituta JAZU pod predsjedanjem prof. Brajkovića završila rad 1951, rezultat toga rada ozakonjen tek 1959.

Taj je zakon zapravo bio uvod, najprije u etapnu kodifikaciju pomorskog prava, a onda i u izradu kompletnog zakona koji je zapravo kodeks jugoslavenskog prava pomorske i unutarnje plovidbe. Na taj su način, uvijek pod predsjedavanjem prof. Brajkovića, stručne komisije u Jadranskom institutu izradile najprije nacрте Zakona o naknadi štete pri sudaru, zatim o spašavanju i pružanju pomoći na moru i konačno o vađenju potonulih stvari (predmet koji je u mnogim zemljama davao složene zadatke zakonodavcima, pa tako i u nas), a onda o upisu pomorskih brodova,

Kada je (do 1966.) završen taj pripremni posao, prišlo se 1968. konačnoj kodifikaciji. I opet je stručna komisija Jadranskog instituta izradila najprije nacrt Prijedloga za donošenje Zakona o pomorskoj i unutarnjoj plovidbi, a nakon toga sukcesivno nacрте za pojedine dijelove Zakona. Skupštinska je komisija onda te nacрте prihvaćala i oni su, kada su konačno odobreni, ušli u zakonodavni proces. Rad je na nacrtima trajao od 1968. do 1970. za Prijedlog za donošenje Zakona, a onda do 1972. na materijalnim odredabama Zakona. Međutim, taj je rad pretrpio određene izmjene nakon ustavnih amandmana 1972, pa je zbog toga potrajao duže nego se predviđalo. Konačno je Zakon prihvaćen 15. 03. 1977. i stupio na snagu 1. 01. 1978. godine. Akademik Brajković bio je angažiran kako u radu na unifikaciji tako i u radu na kodifikaciji, te je uspješno organizirao ne samo suradnju nego i sredstva potrebna da se ti opširni poslovi završe. On je nakon umirovljenja i nakon dovršenja kodifikacije napustio aktivni rad, ali je stalno pružao svestranu pomoć radu Zavoda za pomorsko pravo, historiju i ekonomiku pomorstva JAZU (produžetak Jadranskog instituta) i Jugoslavenskom udruženju za pomorsko pravo.

Daljnja Brajkovićeva aktivnost očitovala se u teoretskoj obradi pojedinih aktualnih problema. Kod toga treba naglasiti da se nije zadržavao samo na pomorsko-pravnim institutima, već je obuhvaćao i problematiku drugih grana saobraćaja, kao i pomorstva uopće. Premda se uglavnom radi o radovima manjeg opsega, ipak se kod svakog od njih zapaža originalnost i autorova erudicija. U svakom od njih na dubokومان i originalan način tretira određenu problematiku i daje odgovarajuće rješenje potkrijepljeno solidnim i logičnim argumentima.

Unatoč istaknutom općem interesu za problematiku pomorskog i saobraćajnog prava općenito, ipak mislimo da je najveći afinitet očitovao za našu pomorsku povijest.

Kao istaknuti rodoljub uvijek je nastojao ukazivati, kad god mu se za to pružila prilika, ulogu i značaj našeg naroda, a posebno primorskih gradova, u pomorskoj privredi i svim granama koje su s njom u vezi.

Ova Brajkovićeva zaljubljenost u našu prošlost došla je do izražaja već na početku njegova znanstvenog opusa. Mislimo na njegovu doktorskú disertaciju pod originalnim naslovom: *»Étude historique sur le droit maritime privé du litorale Yougoslave«*. Taj je rad pokazao da se radi o piscu velikog znanja i erudicije. Sama disertacija izazvala je živi interes naše i strane znanstvene javnosti i predstavlja klasično djelo povijesti našeg pomorskog prava, koje se redovito u literaturi citira. U ovom je djelu možda najoriginalnija Brajkovićeva konstatacija da početke pomorskog prava naših primorskih gradova treba tražiti u bizantinskom pravu, a ne kao što se općenito tvrdilo, u pravnim vrelima Zapadnog Mediterana. Osim povijesnih činjenica svoje stajalište potkrepljuje i sadržajem pojedinih instituta. Pod utjecaj vrela Zapadnog Sredozemlja naši su gradovi potpali zahvaljujući tješnjim trgovačkim vezama s gradovima Zapadnog Mediterana.

Kao potpuno originalno treba navesti Brajkovićovo stajalište o ulozi i značaju Neretljana, Omišljana i Senjana. Notorna je činjenica da se još i danas za vrijeme rata, osim rijetkih iznimaka, na moru ne poštuje privatna imovina neprijateljske države i državljanina, koja biva podvrgnuta zapljeni. Danas zapljenu vrše ratni i za to ovlašteni brodovi, a u prošlosti su neprijateljsku imovinu plijenili i privatni. Ti su se brodovi nazivali korsarski. Međutim, za razliku od korsara postojali su i piratski brodovi koji su bez ičijeg ovlaštenja i za vrijeme mira plijenili imovinu i brodove, bez obzira na njihovu nacionalnu pripadnost. Radilo se u stvari o morskim razbojnicima. U našoj, posebno starijoj, pravnoj literaturi, nije se pravila terminološka razlika između korsara i pirata.

Redovito se upotrebljavao jedinstveni izraz gusar. Pod tim su nazivom bili obuhvaćeni i Neretljani, Omišani i posebno Senjani, koje se sadržajno smatralo piratima. Zasluga je prof. Brajkovića da čini oštru razliku između pirata i gusara, pri čemu ove zadnje ekviparira s korsarima. Dokazuje i smatra da su brodovi navedenih gradova bili korsari i da su u stvari vodili rat protiv neprijatelja, koje se, kao takve, ni u kojem slučaju ne može smatrati piratima.

Od suvremene problematike koju je Brajković tretirao treba navesti ulogu i pojam brodarka. Pojavom industrijske revolucije zakomplicirali su se i ekonomski odnosi u pomorstvu. Od dotada neprikosnovenog brodovlasnika koji je bio nosilac pomorskog pothvata, i kao takav odgovoran za sve djelatnosti u vezi s njegovim brodom, pojavile su se i druge osobe koje su, premda nisu bile brodovlasnici, na temelju najrazličitijih pravnih naslova iskorištavale tuđi brod. Za te se osobe kod nas ustalio pojam brodarka. Za njega je bitno da je nosilac plovidbenog pothvata i posjednik broda, bez obzira da li je ujedno i njegov vlasnik odnosno korisnik. Među pravnim problemima koji su nastali u vezi s pojavom svojstva brodarka, prvo mjesto svakako pripada onom o odnosu njega i brodovlasnika ili trećih osoba. Brajković je iznio, koliko je nama poznato, originalnu teoriju da u najvećem broju slučajeva ulogu brodovlasnika preuzima danas brodarka koji je kao takav glavna osoba u vezi odnosa koji se pojavljuju s iskorištavanjem broda. Kod toga brodovlasnik ima prilično sporednu ulogu koja se uglavnom sastoji u njegovoj stvarno-pravnoj odgovornosti s brodom. Na ovom načelu sastavljen je i naš Zakon o pomorskoj i unutarnjoj plovidbi. Koliko je nama poznato taj je zakon jedini koji je u punoj mjeri prihvatio ovo stajalište, premda se danomice, posebno u međunarodnim konvencijama, pojam brodarka s obzirom na brodovlasnika sve više ističe, tako da u mnogim slučajevima prvenstveno mjesto pripada prodarku. Ovo je još jedan dokaz o intuiciji akademika Brajkovića, koji je ovdje, kao i u mnogim drugim slučajevima i problemima, išao ispred svog vremena.

Značajna Brajkovićeva aktivnost očitovala se i na polju judikature. Kao arbitar ili povremeni sudac privrednog suda, često je imao prilike da zauzima stajališta o veoma kompliciranim i dotada neriješenim problemima. Mnoge presude, odnosno arbitražne odluke u čijem donošenju je Brajković sudjelovao postale su, ako ne formalno, a ono stvarno primjeri koje su slijedili i drugi sudovi tako da u stvari predstavljaju faktički presedan.

Ovaj sumarni prikaz Brajkovićeva opusa ne bi bio potpun ako se ne bi spomenula njegova zasluga i rad na Pomorskoj enciklopediji. Naj-

prije redaktor za pomorsko pravo, a zatim dugogodišnji glavni urednik, uložio je maksimum truda da ta enciklopedija bude što kvalitetnija. U tome je potpuno uspio. Notorna je činjenica da ta enciklopedija spada među najkvalitetnija svjetska enciklopedijska izdanja, a po svom sadržaju među veoma rijetke. Takvom enciklopedijom ne mogu se pohvaliti ni narodi s daleko većom ulogom u pomorstvu nego što je to naša zemlja.

Ne treba posebno isticati da u ovom kratkom pregledu Brajkovićeve opusa nije moguće dati pa ni sumarnu analizu njegovih radova. Mislim da za njega s pravom vrijedi izreka rimskog pjesnika koji je za sebe rekao: »EXEGI MONUMENTUM AERE PERENNIUS«, samo s tom razlikom što to Brajković za sebe nikada ne bi rekao. Drugima, međutim, to može biti čast, a nekima i dužnost.

NEKROLOG

VLADISLAV BRAJKOVIĆ
(1905—1989)

Dana 9. rujna 1989. godine naša Akademija i njezin Razred za društvene znanosti zauvijek su izgubili svog redovitog člana, dr. Vladislava Brajkovića, istaknutog znanstvenog i društvenog poslenika, čovjeka koji je uživao nepodijeljene simpatije i velik ugled u najširem krugu brojnih domaćih i inozemnih stručnjaka pomorskog prava i pomorske privrede, a također i među mnogim ostalim poštovaocima, svima onima koji su ga poznavali i s njim kontaktirali. Smrću akademika Brajkovića Akademija i Razred pretrpjeli su nenadoknativ gubitak, jer je očito da vrlo dugo neće biti moguće ispuniti praznine što neumitno nastaju odlaskom čovjeka njegovih odlika i njegove aktivnosti.

U svom dugogodišnjem sudjelovanju u životu i radu naše Akademije — u kojoj je proveo dulje od dva desetljeća kao njezin redoviti član — Brajković je zauzimao istaknuto mjesto u njezinom areopagu, uvijek mudar, oprezan i uspješan u svojim stavovima, nastupima i savjetima. Ne samo da je Znanstveni savjet za pomorstvo naše Akademije izgubio svog voljenog predsjednika, a Zavod za pomorsko pravo, historiju i ekonomiju pomorstva svog voditelja, nego je cijela Akademija osiromašena za jednog iskusnog, savjesnog i — što je u Brajkovića bilo osobito snažno izraženo — ciljevima i zadacima Akademije odanog i predanog člana.

Vladislav Brajković rođen je u Kninu 24. siječnja 1905. u uglednoj hrvatskoj bokeljskoj obitelji u kojoj je pomorstvo pokoljenjima bilo glavni životni put na kojem je trebalo dokazivati sposobnosti uma i volje, a štititi čast obitelji i svog zavičaja. Brajković se svim svojim bićem osjećao Peraštaninom. Iz svog obiteljskog doma, na jednom od najljepših položaja u Perastu, a možda i u cijeloj Boki Kotorskoj, nikada se nije mogao dovoljno nauživati prizora što ga pružaju Verige, Gospa od Škrpjela i Sveti Đurađ. Do posljednjeg je časa volio svoj Perast, svoju Boku i njezinu prošlost. A brizi za današnjicu Boke, za čuvanje njezinih tradicija, ali i za njezinu budućnost, kao i za boljitak Bokelja, uvijek je posvećivao sve svoje snage, znanje i vrijeme.

Životno djelo akademika Brajkovića u svoj svojoj obuhvatnosti, daleki svi njegovi objavljeni znanstveni i stručni radovi s područja pomorskog i općeg saobraćajnog prava, kao i njegov doprinos u pripremama i izradi zakonodavnih akata, te u organiziranju i radu niza domaćih (Jugoslavensko udruženje za pomorsko pravo, Udruženje pravnika Jugoslavije, Društvo za proučavanje i unapređenje pomorstva Jugoslavije itd.) i međunarodnih organizacija (Comité Maritime International, International Law Association, Société de Legislation Comparée, Institut International pour l'Unification de Droit Privé, itd.) usmjerenih razvoju pomorstva, ne mogu se obuhvatiti ovim recima. Zasad, dok se ne izradi cjeloviti i konačni popis objavljenih Brajkovićevih radova i dok se ne dopune njegovi biografski podaci, najcjelovitije je prikazan život i rad akademika Brajkovića u »Zborniku Pravnog fakulteta u Zagrebu« (god XXV, broj 2—4, 1975). Taj trobroj »Zbornika« sadržava »Spomenicu profesoru Brajkoviću« što je Pravni fakultet posvećuje svom uzornom i zaslužnom članu. Prikaz iz pera Brajkovićevog nasljednika na katedri Pomorskog i općeg saobraćajnog prava, profesora dr. Branka Jakaše, obuhvaća razdoblje do Brajkovićeve odlaska u mirovinu godine 1975. No kako taj odlazak nipošto nije smanjio aktivnosti akademika Brajkovića tek će konačni biografsko-bibliografski podaci, kad ih se prikupi i sredi, odnosno objavi u Akademijinoj seriji »Spomenice preminulim akademikima«, dati cjelovitu sliku opsega i vrijednosti Brajkovićeve životnog djela. Ipak se već i sad, unutar ovih redaka mora istaknuti makar samo jedna od izvanrednih Brajkovićevih zasluga, a to je uspješno dovršeno drugo izdanje »Pomorske enciklopedije« Leksikografskog zavoda »Miroslav Krleža« u Zagrebu — u osam svezaka. U tom ogromnom i teškom pothvatu koji ujedinjuje najnovije rezultate znanstvenih disciplina vezanih za pomorstvo, i istodobno predstavlja jedan od naših najuspješnijih nakladničkih i grafičkih dometa, glavna zasluga pripada nedvojbeno akademiku Brajkoviću. Iako je u »Pomorsku enciklopediju« ugrađen trud mnogih suradnika, samo je neprekidnim, upornim i inteligentnim zalaganjima i požrtvovnošću Vladislava Brajkovića bilo moguće, usprkos teškim i često vrlo nepovoljnim okolnostima, dovršiti ovo djelo — zamišljeno i ostvareno kao posve naše samosvojno i jedinstveno znanstveno i leksikografsko dostignuće. Kao glavni i odgovorni urednik Brajković je doživio da ljetos, tj. u posljednjoj godini svog života, ugleda dovršeno djelo i da prisustvuje javnom predstavljanju posljednjeg, osmog sveska »Pomorske enciklopedije«. Tom je prigodom, iako već teško bolestan, dao sjajan, iscrpan i zanimljiv usmeni pregled historijata nastanka enciklopedije, od zamisli i rada na njezinom prvom i drugom izdanju, spominjući prilike i okolnosti što su pratile taj pothvat i osobe koje su sudje-

lovala u njegovu izvršenju, do okončanja tog posla i tog djela. Bilo je to i posljednje veliko zadovoljstvo plemenitog pregaoca, jedan od mnogih zadataka kojima je posvetio svoj život bio je uspješno ispunjen.

Samo nekoliko tjedana kasnije, 12. rujna 1989. članovi Akademije, prijatelji i poštovaoci akademika Brajkovića, oprostili su se u Zagrebu od tog dobrog i plemenitog čovjeka, a 14. rujna oprostio se od svog vjernog sina na dostojanstven i svečan način njegov Perast i njegova Boka. U prisutnosti potpredsjednika Akademije, akademika Andre Mohorovičića, uz počasti koje su mu odali pripadnici »Plemenitog tijela Bokeljske mornarice«, kojoj je bio admiral, predstavnici vlasti i ustanova, brodar-
skih poduzeća i pomorske privrede, te velikog broja Bokelja, Vladislav Brajković je pokopan u obiteljskoj grobnici u Perastu.

Akademik Brajković je svojim upornim i uspješnim djelovanjem na polju naše pravne znanosti i pravne prakse stekao trajne zasluge. A svojom dobronamjernošću i pripravnnošću da uvijek pomogne, svojim razumijevanjem za brige i teškoće svojih prijatelja, suradnika i kolega, ali i svojom iskrenom radošću i priznanjem kojim je nagrađivao njihove uspjehe, svojom krajnjom nesebičnošću u svim životnim situacijama, Vladislav Brajković je zaslužio naše duboko štovanje i našu iskrenu zahvalnost.

**BIBLIOGRAFIJA RADOVA
AKADEMIKA VLADISLAVA BRAJKOVIĆA**

1. *Konzularna služba u našem pomorskom pravu*, Arhiv za pravne i društvene nauke, br. 1—2, Beograd 1929, str. 95—102.
2. *O sukobu na moru*, Arhiv za pravne i društvene nauke, br. 4, Beograd 1930, str. 365—373.
3. *Spasavanje i pomaganje na moru*, Arhiv za pravne i društvene nauke, br. 4, Beograd 1931, str. 283—296.
4. *La notion et le fondement de l'héritage dans la »zadruga« yougoslave*; p. o. Annales de la Faculté de Droit d'Aix, N° 20, Aix-en-Provence 1931, str. 1—49.
5. *Etude historique sur le droit maritime privé du littoral yougoslave*, éd. Sté An. du Sémaphore de Marseille, Marseille 1933, str. 318.
6. *Naše pomorsko brodarstvo*, Saobraćajni pregled, br. 9, Beograd 1934, str. 394—400.
7. *Problem trgovačke mornarice u svijetu*, Saobraćajni pregled, br. 7, Beograd 1934, str. 286—288. (Preštampano u br. 171 Jugoslavenskog Lloyd, Zagreb 1934).
8. *Razmatranja o velikim putničkim brodovima na moru*, Pomorski Lloyd, br. 3—4, Beograd 1935.
9. *Kriza trgovačke mornarice u svijetu*, Ekonomist, br. 8, Zagreb 1935, str. 353—360.
10. *Pomorska hipoteka*, Pomorski Lloyd, br. 1, Beograd 1935, str. 1—3.
11. *Pomorska nastava*, Saobraćajni pregled, br. 2, Beograd 1935, str. 72—74.
12. *Zajedničke karakteristike pomorskog prava na Jadranu*, Pravna misao, br. 3, Beograd 1935, str. 81—86.
13. *Unifikacija pomorskog prava*, Pomorski Lloyd, br. 6—7, Beograd 1936, str. 8—10.
14. *Smjernice međunarodnog izjednačenja pomorskog prava*, Ekonomist, br. 2, Zagreb 1937, str. 73—80.
15. *Međunarodna konvencija za zaštitu ljudskog života na moru* (London, 31. maja 1929), Beograd 1937, str. 120.
16. *Bezbednost plovidbe i zaštita ljudskog života na moru*, Socijalni arhiv, 1—2, Beograd 1939, br. 5—16.
17. *Norme novih međunarodnih željezničkih konvencija*, Ekonomist, br. 1, Zagreb 1939, str. 18—25, br. 2, str. 63—66.
18. *Jednoobraznost ili raznoobraznost pravnog poretka u saobraćaju*, Naš saobraćaj, br. 2, Beograd 1939, str. 150—154.
19. *Kvazi ugovori u trgovačkom pravu*, Arhiv za pravne i društvene nauke, br. 3, Beograd 1939, str. 224—235.
20. *Spor oko vađenja potopljenog broda »Avala«*, Naš saobraćaj, br. 5, Beograd 1939, str. 605—612.
21. *Povjerenik broдача*, Ekonomist, br. 11, Zagreb 1939, str. 475—483.
22. *Pomorski ratni plijen*, Pomorstvo 1947, II, 1, str. 12—16.
23. *Problem pomorskog zakonika ili zakonika o plovidbi*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 1948, str. 287—298.
24. *More kao prometni put*, Seljačka sloga, Zagreb 1949, str. 37.
25. *Pomorsko pravo*, Zagreb, izd. Stručnog odsjeka N.S.O.-e Zagrebačkog sveučilišta, 1949, str. 256.
26. *Brodar*, Pomorstvo 1950, V, 11, str. 413—416.
27. *Problem mora kao društvene imovine*, Ribarski godišnjak 1950, str. 45—50.

28. *Pomorsko pravo*. Priručnik za studente Sveučilišta, II izd. (Skripta), Zagreb, NOS Zagrebačkog sveučilišta 1950, str. 303.
29. *Problem brodarka i njegove odgovornosti de iure condendo*, Ugovori o iskorišćivanju brodova na moru, Zagreb 1951, str. 59—103.
30. *Dubrovački edikt za plovidbu 1794*, Dubrovnik, Odbor za proslavu 100 god. Nautičke škole, 1952, Dubrovačko pomorstvo, Dubrovnik 1952, str. 395—404.
31. *Suvlasništvo broda na karate u Kotoru u XVI stoljeću*, Godišnjak Pomorskog muzeja u Kotoru I/1952, str. 71—78.
32. *Rokovi podnašanja prigovora za iskrcani teret*, Pomorstvo, br. 4, Rijeka 1952.
33. *Osnovne karakteristike pravnog instituta pomorskog osiguranja*, Anali Pravnog fakulteta u Beogradu 1953, I, 4—3, str. 311—317.
34. *Međunarodno transportno pravo* (Skripta), Zagreb, 1954, str. 88.
35. *Arbitraža*, Pomorska enciklopedija 1/1954, str. 186—188.
36. *Act of God*, Pomorska enciklopedija 1/1954, str. 16, Pomorska enciklopedija 1/1972, str. 8.
37. *Agermanament*, Pomorska enciklopedija 1/1954, str. 50, Pomorska enciklopedija 1/1972, str. 33.
38. *Affidavit*, Pomorska enciklopedija 1/1954, str. 34—35, Pomorska enciklopedija 1/1972, str. 19.
39. *Average bond*, Pomorska enciklopedija I/1954, str. 320, Pomorska enciklopedija 1/1972, str. 234.
40. *Avarija (havarija)*, Povijesno i društveno-ekonomsko značenje. Pomorska enciklopedija 1/1954, str. 318—320, Pomorska enciklopedija 1/1972, str. 232.
41. *Both to blame collision clause*, Pomorska enciklopedija 1/1954, str. 544, Pomorska enciklopedija 1/1972, str. 420.
42. *Brod, pravni pojam*, Pomorska enciklopedija 1/1954, str. 710—715, Pomorska enciklopedija 1/1972, str. 524—528.
43. *Brodolom*, Pomorska enciklopedija 2/1955, str. 63—65, Pomorska enciklopedija 1/1972, str. 599—601.
44. *Brodar*, Pomorska enciklopedija 2/1955, str. 1—3, Pomorska enciklopedija 1/1972, str. 528—530.
45. *Broken stowage*, Pomorska enciklopedija 2/1955, str. 99, Pomorska enciklopedija 1/1972, str. 630.
46. *Bruxelleske konvencije*, Pomorska enciklopedija 2/1955, str. 104—112, Pomorska enciklopedija 1/1972, str. 634—635.
47. *Carriage of goods by sea act*, Pomorska enciklopedija 2/1955, str. 179, Pomorska enciklopedija 1/1972, str. 686.
48. *Commenda*, Pomorska enciklopedija 2/1955, str. 257, Pomorska enciklopedija 2/1975, str. 34.
49. *Dubrovnik. Pomorsko zakonodavstvo i sudstvo*, Pomorska enciklopedija 2/1955, str. 555—556, Pomorska enciklopedija 2/1975, str. 276.
50. *Aktuelne teme o kojima raspravlja Comité Maritime International*, Vjesnik Jugoslavenskog udruženja za pomorsko pravo 1955. I, 1, str. 9—15.
51. *Pitanje izjednačenja saobraćajnog prava i odgovornosti vozara*, Robni promet 1955, VI, 3, str. 143—145.
52. *Rad CMI-a 1953. i 1954. god. (Sastanci međunarodnih komisija u Amsterdamu i Brightonu)*, Zbornik za pomorsko pravo 1955, str. 218—229.

53. *Tri značajna djela u izdanjima Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti* — Juraj Andrassy, *Epikontinentalni pojas*, Jadranski institut Jugoslav. akad. znan. i umjetn. Zagreb 1951. (str. 103 sa 3 karte izvan teksta); — Dr Milovan Zoričić, *Teritorijalno more*, knj. 45, *Djela Jugoslav. akad. znan. i umjetn*, Zagreb 1953. (str. 270); Dr Natko Katičić, *More i vlast obalne države*, Jadranski institut Jugoslav. akad. znan. i umjetn, Zagreb 1953. (str. 373), Zbornik za pomorsko pravo 1955, str. 245—263.
54. *Bruxelleske konvencije 1952. za izjednačenje pomorskog prava*, Pomorstvo, br. 9, Rijeka 1955, str. 319—322.
55. *Subrogacija osiguratelja ili pravo regresa*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu 1956, VI, 3—4, str. 131—136.
56. *Pitanja iz zrakoplovnog prava. 47. konferencija Svetskog udruženja za međunarodno pravo*, Jugoslavenska revija za međunarodno pravo 1956, III, 3, str. 492—494.
57. *Značenje Caspiana klauzule u odnosu na ugovor o pomorskom prijevozu i o pomorskoj kupoprodaji*, Vjesnik Jugoslavenskog udruženja za pomorsko pravo 1956, II, 4, str. 24—31.
58. *»Jadransko more«, Vlast i pravo obalnih država na Jadranu (sadašnje stanje)«, Pomorska enciklopedija 3/1956, str. 583—584, Pomorska enciklopedija 3/1976, str. 160—161.*
59. *»Grotius Hugo«, Pomorska enciklopedija 3/1956, str. 219—220, Pomorska enciklopedija 2/1975, str. 582.*
60. *Gusarstvo*, Pomorska enciklopedija 3/1956, str. 242—245, Pomorska enciklopedija 2/1975, str. 592—596.
61. *»Harter act«, Pomorska enciklopedija 3/1956, str. 277, Pomorska enciklopedija 2/1975, str. 622.*
62. *Haška pravila 1921*, Pomorska enciklopedija 3/1956, str. 279, Pomorska enciklopedija 2/1975, str. 624.
63. *»In good order and condition«, Pomorska enciklopedija 3/1956, str. 400, Pomorska enciklopedija 3/1976, str. 11.*
64. *»Inclunarree clause«, Pomorska enciklopedija 3/1956, str. 400, Pomorska enciklopedija 3/1976, str. 11—12.*
65. *»Institute clauses«, Pomorska enciklopedija 3/1956, str. 447, Pomorska enciklopedija 3/1976, str. 50.*
66. *»Inventar broda«, Pomorska enciklopedija 3/1956, str. 448—449, Pomorska enciklopedija 3/1976, str. 52.*
67. *»Insurance clause«, Pomorska enciklopedija 3/1956, str. 447, Pomorska enciklopedija 3/1976, str. 51.*
68. *»Jahta, Pravne odredbe«, Pomorska enciklopedija 3/1956, str. 587—589, Pomorska enciklopedija 3/1976, str. 216.*
69. *Karakteristika V. revizije Međunarodne konvencije o prevozu robe na željeznicama (M.K.R.)*, Međunarodni transport 1956, II, 1, str. 2—5.
70. *De Bronnen van her zeerecht van Joegoslavië*, Rechtsgeleerd Magazijn Themis, № 1, Leiden 1956, str. 1—3.
71. *Subrogacija osiguratelja ili pravo regresa*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 1956, str. 131—136.
72. *Izvori pomorskog prava u današnjici*, Pomorstvo, br. 11, 1957.
73. *Međunarodno transportno pravo. Osnovi pomorskog i željezničkog prava o prijevozu stvari, s osvrtom na izvore za transport u unutrašnjim vo-*

- dama i u cestovnom saobraćaju, Zagreb, Trgovinska komora NRH 1957, str. 92, Biblioteka »Teorija i praksa«.
74. *Klauzula o ledu*, Pomorska enciklopedija 4/1957, str. 632—633.
  75. »*Kapetan*«, Pomorska enciklopedija 4/1957, str. 247, Pomorska enciklopedija 3/1976, str. 464.
  76. »*Kapa zapovjednika*«, Pomorska enciklopedija 4/1957, str. 247, Pomorska enciklopedija 3/1976, str. 464.
  77. »*Krcatelj*«, Pomorska enciklopedija 4/1957, str. 518—519, Pomorska enciklopedija 4/1978, str. 115.
  78. »*Klauzule*«, Pomorska enciklopedija 4/1957, str. 332—336, Pomorska enciklopedija 3/1976, str. 588—592.
  79. *Yugoslavia as a Maritime Country*, Journal du Congrès International de médecine et de Pharmacie militaires. Beograd 1957, N° 6—7, str. 6.
  80. *Razvoj i sadašnji izvori pomorskog prava*, Anali Pravnog fakulteta u Beogradu 1957, V, 4, str. 437—443.
  81. *Kodifikacija pomorskog prava s obzirom na unutrašnju plovidbu*, Zbornik za pomorsko pravo 1957, str. 7—17.
  82. *Comité Maritime International*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu 1957, VII, 2, str. 201—202.
  83. *Razvoj međunarodnog pomorskog ratnog prava (do Haških konvencija)*, Jugoslavenska revija za međunarodno pravo 1958, V, 2, str. 342—352.
  84. »*Međunarodna (diplomatska) konferencija za pomorsko pravo*«, Pomorska enciklopedija 5/1958, str. 181—182, Pomorska enciklopedija 4/1978, str. 588.
  85. »*Nomos Rodion Nautikos*«, Pomorska enciklopedija 5/1958, str. 496—497; Pomorska enciklopedija 5/1981, str. 386.
  86. »*Ograničena odgovornost brodovlasnika*«, Pomorska enciklopedija 5/1958, str. 634—637; Pomorska enciklopedija 5/1981, str. 558—561.
  87. *Odgovornost broдача*, Pomorska enciklopedija 5/1958, str. 615—620.
  88. »*Luka u pravnom pogledu*«, Pomorska enciklopedija 5/1958, str. 1—2; Pomorska enciklopedija 4/1978, str. 413—414.
  89. »*Nalog ukrcaja*«, Pomorska enciklopedija 5/1958, str. 402; Pomorska enciklopedija 5/1981, str. 228—229.
  90. »*Naukijer*«, Pomorska enciklopedija 5/1958, str. 422; Pomorska enciklopedija 5/1981, str. 259.
  91. »*Navicert*«, Pomorska enciklopedija 5/1958, str. 424; Pomorska enciklopedija 5/1981, str. 263.
  92. *Neka sporna pitanja uz kupoprodaju CIF*, Uporedno pomorsko pravo i pomorska kupoprodaja 1958, 1, str. 7—11.
  93. *Razvoj međunarodnog pomorskog ratnog prava*, Jugoslovenska revija za međunarodno pravo, br. 2, Beograd 1958, str. 342—352.
  94. *Konferencija Comité Maritime International-a u Jugoslaviji*, Pomorstvo 1958, XIII, 12, str. 333—334.
  95. *Riječka konferencija Comité Maritime International-a*, Pomorstvo, br. 11, Rijeka 1959, str. 416—417.
  96. *L'évolution des source du droit maritime du littoral yougoslave*, Vjesnik Jugoslavenskog udruženja za pomorsko pravo, br. 11, Zagreb 1959, str. 9—14.
  97. *Pravni značaj triptiha u prevozu robe morem*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu 1959, IV, 1—2, str. 8—13.

98. *Putovi izjednačenja pomorskog prava*, Naše more 1959, VI, 4—5, str. 224—228.
99. *Smjernice kodifikacije našeg pomorskog prava*, Pomorstvo 1959, XIV, 9, str. 320—322.
100. *XXIV. konferencija Međunarodnog pomorskog odbora (Comité Maritime Internationala) na Rijeci od 20 do 26. IX 1959*, Jugoslavenska revija za međunarodno pravo 1959, VI, 3, str. 435—437.
101. *La Yougoslavie — pays maritime dans l'évolution des relations internationales*, Jugoslavenska revija za međunarodno pravo 1959, VI, 2, str. 162—169.
102. *O nekim pitanjima odgovornosti vozara*, Međunarodni transport 1959, V, 1, str. 39—42.
103. *Les principes fondamentaux de la Loi sur les contrats relatifs à l'utilisation des navires de mer*, Le nouveau droit yougoslave 1959, X, 1—2, str. 30—36.
104. *Fundamental principles of the law Relating to Contracts of Utilization of the Sea Vessels*, The New Yugoslav Law 1959, X, 1—2, str. 27—33.
105. *Lien substantiel et la nationalité des navires*, Jugoslavenska revija za međunarodno pravo 1960, str. 258—264.
106. *Osnovna načela Zakona o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova*, Pravni zbornik, Titograd 1960, IX, 1, str. 17—24.
107. »Pomorsko pravo«, Pomorska enciklopedija 6/1960, str. 279—288; Pomorska enciklopedija 6/1983, str. 332—341. (U suradnji s prof. dr. B. Jakašom)
108. »Plovidba, Kategorije«, Pomorska enciklopedija 6/1960, str. 148—151; Pomorska enciklopedija 6/1983, str. 122—123.
109. »Penalty (indemnity) clause«, Pomorska enciklopedija 6/1960, str. 78; Pomorska enciklopedija 6/1983, str. 17.
110. *Posada brodska*, Pomorska enciklopedija 6/1960, str. 323—325. (U suradnji s Dr. B. Jakašom).
111. »Pravo provjere zastave«, Pomorska enciklopedija 6/1960, str. 345—346; Pomorska enciklopedija 6/1983, str. 412.
112. »Pomorstvo«, Pomorska enciklopedija 6/1960, str. 288; Pomorska enciklopedija 6/1983, str. 341.
113. »Pothvat, pomorski (plovidbeni)«, Pomorska enciklopedija 6/1960, str. 327; Pomorska enciklopedija 6/1983, str. 390—391.
114. »Piratstvo«, Pomorska enciklopedija 6/1960, str. 106—107; Pomorska enciklopedija 6/1983, str. 44—46.
115. »Patron«, Pomorska enciklopedija 6/1960, str. 66; Pomorska enciklopedija 5/1981, str. 724.
116. *Les conditions dans lesquelles les Etats accordent aux navires le droit d'aborder le pavillon national*, Académie Internationale de Droit Comparé V Congrès International de Droit Comparé II, str. 869—891, Bruxelles 1960. (u suradnji s dr E. Palluom).
117. *Prinos naših naroda u području pomorskog prava u prošlosti i sadašnjosti*, Pomorstvo 1960, br. 1, str. 3—5.
118. *Podstawowe zasady jugosłowiańskiej ustawy o umowach używania statków morskich*, Technika i Gospodarka Morska, br. 7—8, Gdansk 1960, str. 209—211.

119. *The first part of a new Maritime Code — Yugoslavia*, The Journal of Business Law, Juni 1960, London, str. 120—121.
120. *Pitanje odgovornosti za brodove na nuklearni pogon pred Međunarodnom agencijom za atomsku energiju UN*, Vjesnik Jugoslavenskog udruženja za pomorsko pravo 1960, VI, 12, str. 53—55.
121. *Lien substantiel et nationalité des navires*, Jugoslovenska revija za međunarodno pravo 1960, VII, 2, str. 258—264.
122. *Die Grondtrekken van de joegoslavische Wetgeving op de Overeenkomsten betreffende exploitatie van zeeschepen*, Rechtsgeleerd Magazijn Themis, N° 1, Leiden 1961, str. 71—78.
123. *Uvjeti za državnu pripadnost broda na V međunarodnom kongresu za uporedno pravo u Bruxellesu od 4. do 9. VIII 1958*, Ljetopis JAZU za god. 1958, knj. 65, 1961, str. 225—234.
124. *Međunarodna atomska agencija i odgovornost poduzetnika-brodara nuklearnih brodova*, Naša zakonitost 1961, XV, 7—8, str. 313—320.
125. *Značenje konferencije Comité Maritime International 1959. u Rijeci*, Zbornik za pomorsko pravo 1961, str. 5—24.
126. *Pravo mora i ribolova*, izd. Katedra Ekonomike FNRJ, Ekonomski fakultet, Zagreb 1961, str. 160. (Skripta u suradnji s dr N. Katičićem).
127. *CIM konvencija i Konvencija CMR*, Međunarodni transport, br. 9, Beograd 1961.
128. *Pomorska hipoteka — dalji korak u izradi našeg pomorskog kodeksa*, Arhiv za pravne i društvene nauke, br. 3—4, Beograd 1961, str. 260—266.
129. *»Pravo unutrašnje plovidbe«*, Pomorska enciklopedija 7/1961, str. 685—686; Pomorska enciklopedija 8/1989, str. 343—344.
130. *»Teretnica«*, Pomorska enciklopedija, 7/1961, str. 524—528; Pomorska enciklopedija 8/1989, str. 118—121.
131. *Konvencija o odgovornosti poduzetnika-brodara nuklearnih brodova*, Naše more 1962, IX, 3—4, str. 119—122.
132. *XXV Konferencija Comité Maritime Internationala*, Pomorstvo 1962, XVII, 7—8, str. 219—221.
133. *Suvremeno pomorsko zakonodavstvo*, Pomorski zbornik, jub. 1962, knj. II, str. 1351—1368.
134. *Razvoj pomorskog prava na našoj obali*, Pomorski zbornik, jub. 1962, knj. I, str. 439—449.
135. *La nuova legge jugoslava sui contratti di utilizzazione delle navi maritime* Il Diritto Marittimo, N° 4—9, Genova 1962, str. 1—12.
136. *Pomorsko i atomsko pravo u svjetlu Riječke CMI konferencije*, Pomorski zbornik 1/1963, str. 312—320.
137. *Saobraćajno pravo u Ustavu SFRJ*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu 1963, XIII, 2—4, str. 206—214. (U suradnji s Dr. B. Jakašom).
138. *XXVI konferencija Međunarodnog pomorskog odbora (Comité Maritime International) u Stockholmu 1963*, Pomorstvo 1963, XVIII, 7—8, str. 252—255.
139. *Vrste trgovinskih arbitraža i naša spoljnotrgovinska arbitraža*, Savetovanje o spoljnotrgovinskoj arbitraži, Beograd 1963, knj. I, str. 48—57 (u suradnji s dr E. Palluom).
140. *Izveštaj o istraživanju postanka ordinamenta maris Tranija*, Ljetopis JAZU, knj. 69, Zagreb 1963, str. 236—238.

141. »Zastava«, Pomorska enciklopedija 8/1964, str. 205—210, (u suradnji s dr. E. Palluom); Pomorska enciklopedija 8/1989, str. 582—586.
142. *Odgovornost za štete od radioaktivnih materija u međunarodnom prevozu*, Problematika pravnih odnosa pri prevozu radioaktivnih materija, Savjetovanje o Pravnim problemima miroljubivog korištenja nuklearne energije, Institut za uporedno pravo i Savezna komisija za nuklearnu energiju, Beograd 1964, str. 25—32.
143. *More kao faktor u međunarodnim odnosima* (i u franc. prijevodu *La mer comme facteur des relations internationales*), Srpska akademija nauka i umetnosti (Simpozijum o odnosima između država u današnjim uslovima organizacije međunarodne zajednice), Beograd 1964, str. 1—8.
144. »On payment of freight«, Pomorska enciklopedija 8/1964, str. 327—328; Pomorska enciklopedija 5/1981, str. 580.
145. *Načelna pitanja o značenju i sistematici normi zrakoplovnog osiguranja de iure condendo*, Osiguranje i privreda 1964, V, 7—8, str. 91—93.
146. *Linee generali sulla legge jugoslava sui contratti di utilizzazione delle navi marittime*, Il Diritto Marittimo 1964, str. 3—18.
147. *Neka uvodna pitanja o ugovorima o gradnji brodova*, Savjetovanje o pravnim problemima ugovora o građenju i popravku brodova 2—4. VI 1965. »Jadranbrod« poslovno udruženje pomorske brodogradnje u Zagrebu — Institut za međunarodno pravo i međunarodne odnose u Zagrebu — Jadranski institut JAZU, Rijeka 1965, str. I—XI.
148. *Neke karakteristike Jugoslavenkog zakona 1959. o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova*, Armenopulos, br. 7—8, Solun 1966. (na grčkom).
149. *Izjednačenje pomorskog prava — jedinstveni zakon mora*, Naše more 1966, XIII, 4—5, str. 183—185.
150. *Tri nova zakona — novi korak u izradi našeg pomorskog zakonika*, Pomorstvo 1966, XXI, 7—8, str. 211—212.
151. *Pomorsko pravo u sistemu pravnih disciplina i zakonodavstava*, Zbornik radova o stranom i uporednom pravu, Institut za uporedno pravo, Beograd 1966, sv. 4, str. 45—54.
152. *Rad na izjednačenju pomorskog prava (Izveštaj na skupštini Jugoslavenkog udruženja za pomorsko pravo održanoj u Rijeci 27. III 1966)*, Pomorstvo 1966, XXI, 9—10, str. 262—263.
153. *Neka razmatranja o pravnoj naravi pomorskog kredita u vezi s Nacrtom zakona o stvarnim pravima na brodu*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu 1967, XVII, 2, str. 146—150.
154. *Diplomatska konferencija za pomorsko pravo 1967*, Pomorstvo 1967, XXII, 7—8, str. 241—242.
155. *Nagrada za pružanje pomoći ili spasavanje na moru*, Zbornik za pomorsko pravo 1967, str. 53—62.
156. *Contracts of carriage of goods by sea in yugoslav law. Yugoslav papers for the conference held in Belgrade and Zagreb from june 27th to july 2nd, 1968 under the sponsorship of the Institute of comparative law and the Association of american Law schools, Federal Chamber of Economy*, Beograd 1968, str. 119—123.
157. *Problemi nautičkog turizma*, Privreda Dalmacije, br. 4—5, Split 1968, str. 15—17.
158. *Pitanje zagađivanja mora*, Naše more 1968, XV, 3—4, str. 65—67.

159. *Transportno osiguranje — Uvod i komparativni osvrt*, Osiguranje i privreda 1968, IX, 1—2, str. 29—34.
160. *Doprinos Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti naučnom izučavanju pomorske privrede poslije Oslobođenja*, p.o. Zbornik radova o problemima pomorske privrede (povodom 300-godišnjice Sveučilišta u Zagrebu), Rijeka 1969, str. 957—968.
161. *Doprinos Rijeke pomorskom pravu*, Jadranski zbornik, VII, Rijeka—Pula 1968—1969, str. 505—508.
162. *Odgovornost brodara i osiguranje*, Osiguranje i privreda 1969, X, 12, str. 4—10.
163. *Pravni aspekti ronjenja*, Podmorske djelatnosti sa gledišta medicinskih i društvenih nauka, Beograd, Izd. Mornarskog glasnika, 1969, str. 243—250.
164. *Opći pregled problema saobraćajnog prava i ekonomike saobraćaja*, Savjetovanje o pravnim i ekonomskim problemima saobraćaja i veza, Zagreb 1969, str. 1—V.
165. *Odredbe prava mora i ribolova u Statutu Lige kotara ninskog*, Zadar, JAZU, Institut u Zadru 1969, str. 479—484. P.o. iz Radovi Instituta JAZU u Zadru, sv. 16—17.
166. *Podjela normativne funkcije Federacije i republika u oblasti plovidbenog zakonodavstva*, Aktuelna pitanja podele normativne funkcije između Federacije i republika, Institut za uporedno pravo, Beograd 1970, str. 198—200.
167. *Pravni problemi robnog transporta voda-kopno-more*, Naučno savjetovanje »Prometna valorizacija Hrvatske«, Zagreb 1970, str. 43—47.
168. *Neka pitanja pravnog reguliranja morskog brodarstva*, *Problemi morskog brodarstva i odnos prema ostaloj privredi Jugoslavije*, Društvo za proučavanje i unapređenje pomorstva Jugoslavije, knj. 15. Rijeka 1971. str. 133—136.
169. *Nove smjernice u razvoju pomorskog prava*, Pomorstvo 26/1971, br. 9—10, str. 275—276.
170. *Uvodna riječ Savjetovanju »Novi problemi opasnih djelatnosti na moru i naknada štete«*, Osiguranje i privreda, br. 6—7, Zagreb 1973, str. 41—49.
171. *Razvojni put i suvremena kodifikacija prava pomorske i unutrašnje plovidbe*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 1973, XXIII, 2—3, str. 195—224.
172. *Turizam — jedna nova društvena kategorija*, Privreda i pravo, 13/1974. (4), str. 20—22.
173. *Code de commerce*, Pomorska enciklopedija 2/1975, str. 29—30.
174. *»Zakon o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi s napomenama i komentarskim bilješkama*, Zagreb 1981 (u suradnji s drugim autorima)

Članci, osvrti, izvještaji, recenzije i bibliografske bilješke, uvodnici u časopisima, novinama, prigodnim publikacijama (kao u »Ekonomistu«, »Saobraćajnom pregledu«, »Pomorskom Lloyd«, »Jadranskoj straži«, »Narodnom listu«, »Glasu rada«, »Transportu«, »Vjesniku«, »Pomorstvu«, »Našem moru«, »Verkehr-u« i dr.)

Članci u Enciklopediji Jugoslavije, Enciklopediji Jugoslavenskog leksikografskog zavoda, Vojnoj enciklopediji, Pravnom leksikonu.

Prof. dr. Branko Jakaša

SPOMENICA PREMINULIM AKADEMICIMA

VLADISLAV BRAJKOVIĆ

1905—1989

IZDAVAČ

HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI

ZA IZDAVAČA

RUDOLF FILIPOVIĆ

OPREMA

EDO KOVAČEVIĆ

TEHNIČKI UREDNIK I KOREKTOR

BORIS WEBER

NAKLADA 400 PRIMJERAKA

TISAK

GRAFIČKI ZAVOD HRVATSKE

YU ISSN 0351-188x

